jām lietām. Tas viss arī bija iemesls, kādēļ es jums, cienītais kungs, negribēju ļaut pārnakšņot pie mums.

Baidījos, ka var notikt nelaime, un bez tam gribēju noslēpt saimniekam, kas jau ir Ženēvā, savu apkaunojošo neveiksmi.

Lūdzu, parādiet man, vecam vīram, lāpvēlību un nesakiet viņam nekā par visu to — dzīvniekus vēgiskā dārza uzraugi un kārtīgi novietoja krātiņos. Nekādu bojājumu, nedz citu zaudējumu par laimi nav.

Lūdzu, piedodiet man, ka sagādāju jums tik uztraucošas stundas.

P. S. Tikai šodien vēl pamanījām un notvērām mazu pārtiķīti, kas bija ierīkojis ligzdu tās tachtas radiatorī, uz kuras jūs pārgulējāt."

Palomāras kalnā

GS PASAULES LIELĀKA TELESKOPA BŪVI

ska zemiem tiltiem un tuneļiem, nogā-
lna dāja uz Pasadenu, Kalifornijā.
lā-
nu Jaunā spoguļa laukums bija 4 reizes lielāks par Vilsona kalna spoguļa laukumu, tālskaša caurule, kas saturēja 14½ tonnu smago spoguli svēra 500 tonnu, un observātorijas tērauda kupols bija 10 stāvu mājas augstumā. Kad spoguli pirms 12 gadiem atgādāja Kalifornijas technoloģijas institūtā, tā virspuse bija plakana kā dēlis. Lai tai piešķirtu parabolisku veidu, spoguļa vidus bija jāpadziļina.

Tikpat grūts bija jautājums, kur tālskati uzstādīt. Pēc tam, kad vairāki desmiti kalnu un augstu līdzenumu Kalifornijā un Arizonā bija atzīti par nepiemērotiem, beidzot izvēlējās Palomāras kalnu. Tā ir ar mežu un ērkšķu krūmiem apklāta augstiene starp Los Andželosu un San Djēgo, reti apdzīvotā apgabā, kur gaisu nebojā pilsētu dūmi un netraucē nakts apgaismojums, jo novērojumiem nepieciešamas pilnīgi tumšas debesis.

Spoguļa montāža ilgs vēl 3 mēnešus, jo tā virsma vēl jāapklāj ar plānu aluminija kārtiņu. Pirmos uzņēmumus varēs izdarīs jau šīgada pavasarī. Ar jauno „pasaules aci" varēs fotografiskā ceļā izpētīt 8 reizes lielāku pasaules visuma daļu nekā līdz šim. Tālskatis būs 1.000.000 reizes spēcīgāks par cilvēka aci. Un spēs aizsniegt vienu biljonu gaismas gadu lielus attālumus. Palomāras kalna teleskops, liekas, spēs dot atbildes uz daudziem zinātnes jautājumiem, bet, domājams, radīs arī tikpat daudz jaunu.

L. Z.

par šo un to

ielauzušies kāda advokāta birojā Minchenē, bet pēc smaga darba atrada uzlauztajā naudas skapī vienīgi Jozefa Gebelsa lugas „Michaels" vienu eksemplāru. Protestējot viņi bija atstājuši uz vietas visus savus amata rīkus.

Krustvārdu mīkla

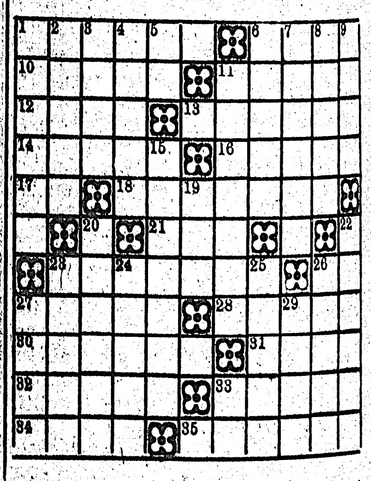

Limeniski: 1. Sejas daļa. 6. Stop! 10. Lāsot. 11. Tauta. 12. Pagānu dievs. 13. Kukaiņi. 14. Galvas daļa. 16. Sievietes vārds. 17. Vietnieka vārds. 18. Zirgu viesnīca. 21. Pilsēta Somijā. 23. Līdzsvarota. 26. Elements. 27. Pilsēta Igaunijā. 28. Ietērpa daļa. 30. Platība. 31. Rokturi. 32. Rotaļlieta. 33. Upe Čechoslovakijā. 34. Griezīgas. 35. Rokas daļa.

Stateniski: 1. Ogas. 2. Krāsainas. 3. Ilgosies. 4. Pilsēta Latvijā. 5. Apstāklenis. 6. Mēru iedaļas. 7. Austrijas province. 8. Grieķu dieve. 9. Upe Eiropā. 11. Raiņa lugas varone. 15. Mūzikas instruments. 19. Divi. 20. Šautra. 22. Drebuļi. 23. Augi. 24. Otrā zāle. 25. Putns. 26. Zodiāka zīme. 27. Atstata. 29. Zīmēt. 33. Izsauciens.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Limeniski: 1. Ores. 5. Unce. 8. Vidus. 10. Īves. 11. Rīkste. 12. Lēkme. 13. Sten. 15. Avenes. 18. Ielas. 20. Krēsli. 22. Ecēt. 25. Pelni. 26. Apēnot. 27. Cers. 28. Tīnes. 29. Avis. 30. Sāga. — **Stateniski:** 1. Odins. 2. Ēvele. 3. Sisenis. 4. Jūrmalietis. 6. Nesen. 7. Ezers. 9. Sieva. 14. Tur. 16. Esences. 17. Eze. 19. Elpot. 20. Kļava. 21. Ezeli. 23. Ciesa. 24. Toska.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Published twice weekly. Authorized by EUCOM HQ. Civil Affairs Division 14-th July 1947, AG 383. 7 GEC-AGO. Editor: Kārlis Rabāčs. Printer: „Schwäbisches Volksblatt" Günzburg/Donau Bürgermeister — Landmannplatz 7. Population to be served: 20.000.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 3 (108)
Otrdien, 1948. g. 13. janv.
iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK apdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabāčs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Cullitis, E. Mindenbergs, A. Šmits. Adrese: Günzburg/Donau, „Latvija". — Tālrunī: apg. 84, red. 83, spiest. 92.

Šveicē iepērk 12.000 kg. taukvielu un cukura latviešu bērnu un slimnieku papilduzturam

TAUTAS KOPĪBAS NODAĻA VĀKS ZIEDOJUMUS

LCK ziņojumi preses konferencē Eslingenā

„Mūsu sūtnis A. Feldmanis man raksta, ka Šveicē, par atlikušajām summām no savā laikā ASV debloķētajiem Latvijas valsts līdzekļiem, iepērk 6000 kg taukvielu, 6000 kg cukura un 3000 kg zivju eļļu," preses sanāksmē Eslingenā 10. janvārī ziņoja LCK priekšsēdētājs prof. V. Vītols. Lai izpaliktu nevajadzīgi „nobirumi" un iepirktās mantas ātrāk nonāktu Vācijā, LCK lūgusi sūtni A. Feldmani rūpēties, lai pirkumu adresētu tieši mūsu centrālai pārstāvniecībai un LCK tad veiktu tālāko sadali. Iepirktās taukvielas, cukurs un zivju eļļa pirmkārt paredzēta bērnu un slimo tautiešu papilduzturam.

LCK vicepriekšsēdētājs A. Reins informēja par sarakstīšanos ar ārzemēm. Plašāka vēstule, ar dažiem vērā ņemamiem secinājumiem un uzskatiem par mūsu dzīvi trimdā, saņemta no Latviešu konferences komitejas Filadelfijā. Pag. gada 7. decembra sēdē Filadelfijā mūsu tautieši tur plašāk pārrunājuši latviešu bēgļu vadošo organizāciju darbu Vācijā, emigrācijas iespējas, morāles saglabāšanu un latviešu literatūras uzdevumus. Vēstulē uzsvērts, ka LCK vajadzētu attīstīt stingrāku emigrācijas politiku. Latviešiem ASV dažkārt liekoties, it kā LCK nostātos pat pret emigrāciju. Atzīstot tautas vienības saglabāšanas nepieciešamību, Filadelfijas sanāksmes dalībnieki tomēr ieteic arī individuālo izceļošanu. Par latviešiem piemērotākām zemēm atzīst ASV un Kanādu, kur vislabāk mēs varētu saglabāt savu tradicionālo kultūru. Vēstulē ļoti asi kritizētas Vācijā iznākušās grāmatas. Esot izdevumi, kas uzskatāmi par kauna traipiem.

Tālākā konferences gaitā LCK kancelejas vadītājs J. Venners ziņoja par lēmumiem LCK darba sēdē. Tā kā vēl līdz šim LCK nav saņēmusi rakstisku atbildi par iesniegumu IRO vadībai reģistrācijas jautājumā, vicepriekšsēdētājs A. Reins kopā ar igauņu un lietuviešu pārstāvjiem līdz 21. janvārim vēlreiz griezīsies pie IRO amerikāņu joslas vadītāja P. Edvarda. Līdz tam laikam LCK viedoklis reģistrācijas jautājumā paliek nemainīts. Reizē A. Reins kopā ar igauņu un lietuviešu pārstāvjiem informēsies par nacionālo komiteju un sabiedrisko tiesu jautājumu.

Par reģistrācijas jautājumu jāatzīmē, ka Eslingenas kolonijas vecākais K. Kalniņš panācis ciešāku kontaktu ar juridiskās komisijas vadītāju pie IRO galvenā štāba Ženevā De Bēru un 9. janvārī saņēmis no viņa mūsu stāvokļa izprotošu vēstuli. De Bērs informē K. Kalniņu, ka bažas par reģistrāciju, it kā otreizēju skrīningu, nav pamatotas. Arī IRO sasauktā preses konferencē Heidelbergā 7. janvārī P. Edvards atkārtoti uzsvēra, ka 99,99 proc. no nometņu iemītniekiem nav ko bažīties par apgādes zaudēšanu.

Lai Tautas kopības nodaļa varētu plašāk veikt savu svētīgo darbu, LCK piekritusi ziedojumu vākšanai no latviešu firmām. Nodaļas vadītājs Dr. A. Podnieks informēja, ka visas latviešu firmas, uzņēmumus un turīgos tautiešus aicinās ik mēnesi ziedot tiem, kam nepieciešams materiāls un reizē arī morāls atbalsts.

LCK darba sēdē apskatīts arī ierosinājums par mūsu izvietošanu pēc kooperātīva kolonizācijas principa. Šajā jautājumā LCK pašreiz vēl viedokli nepieņem, bet uzdod darba nozares referentam S. Vasiļevskim izstrādāt atzinumu.

Preses pārstāvji interesējās, kādu nostāju LCK ieņem attiecībā uz nesen Zviedrijā nodibināto Latvijas nacionālā fonda nodaļu. Prof. V. Vītols paskaidroja, ka jautājums pārrunāts iepriekšējā LCK sēdē, apskatot Zviedrijas Latviešu organizāciju savienības priekšsēža P. Kalniņa piesūtīto projektu par fonda dibināšanu. LCK atzinusi, ka šos mērķus velc LCK esošie institūti un tādēļ nav nepieciešama atsevišķa fonda veidošana. Tagad Zviedrijā nodibinātā fonda mērķi gan ir plašāki un citādā formulējumā, bet LCK otreiz šo jautājumu nav apspriedusi. Fonda dibināšana Zviedrijas latviešu vidū radījusi jaunas nesaprašanās un atbalsis jau nonākušas līdz Londonai.

Vaicāts, vai LCK ir domājusi par plašāku dailamatniecības un mākslas skates sarīkošanu līdzīgi igauņiem, kas devusi izcilus panākumus, prof. V. Vītols atbildēja: „Sākām par to runāt jau septembrī, bet tad apklusa un nekas netika darīts. Kad igauņi otrreiz bija sarīkojuši, griezāmies pie mākslinieķiem ar ierosinājumu, bet līdz šai sēdei neesam vēl konkrētu atbildi saņēmuši. Domāju, ka sarīkošanā galveno ierosmi vajadzētu uzņemties mākslinieku apvienībai un dailamatnieku savienībai un LCK pasākumu atbalstītu ar nepieciešamiem līdzekļiem".

Jau vairāk par gadu LCK organizē un pārorganizē informācijas biroju. Preses konferencē biroja vadītājs Šnornieks, kas gan šo pienākumu uzņēmies tikai pirms dažiem mēnešiem, bija spiests atzīt, ka — „neatrisināts ir darbinieku jautājums. Cilvēki, kas varētu strādāt, nenāk un tādēļ kadrus nav bijis iespējams sakomplektēt. Sagatavošanā ir izdevums par mūsu stāvokli šeit un pašreizējo stāvokli Latvijā. Nodomā ir izveidot informātoru tīklu, kas par LCK darbu sniegtu ziņojumus nometnēs.

Nākošā LCK sēde, piedaloties arī angļu joslas pārstāvjiem, notiks Hanavā 22. janvārī pl. 10. LCP jaunā sastāvā, paredzams, sanāks februāra vidū. Par jaunu LCP vēlēšanas jāizdara divos iecirkņos angļu joslā, kur jau notikušās vēlēšanas dažu pielaistu nepareizību dēļ nav apstiprinātas.

H. M.

Pirmā „svētā kara" kauja

Lidmašīnu, lozmetēju un smagu minmetēju atbalstā, angļu karaspēks kopā ar žīdu „Haganah" spēkiem atsitis pirmo arabu iebrukumu Palestinā no aizrobežas. Uzbrucēju skaits gan bijis tikai ap 600 un to mērķis tikai sīkāki žīdu ciemi, bet vispār uzskata, ka šis ir pirmais uzbrukums pasludinātā „svētā kara" ietvaros. Uzbrucēji nākuši no Sīrijas. Tie bijuši Palestinas arabi, kas Sirijā apmācīti un tagad atgriežas. Angļu augstais komisārs Palestīnā iesniedzis formālu protestu Sirijas valdībai.

Tai pašā laikā turpinājas nemieri visā Palestīnā, kas reizēm pieņem draudīgus apmērus. Pagājušā nedēļā arabi bija vairāk dienas aplenkuši Jeruzalemes vecpilsētu un nelaida žīdus ne iekšā, ne ārā, apšaudot pat angļu Sarkanā krusta mašīnas, kas gribējušas sniegt palīdzību ielenktajiem.

Pagājušā ceturtdienā notika pirmā Palestīnas dalīšanas komisijas sēde, kurā UN ģenerālsekretārs Trīgve Li pavēstīja, ka komisija katrā ziņā varot palaisties uz Drošības padomes atbalstu, bet čechs Karels Lisickis, ko ievēlēja par komisijas priekšsēdi, teica, ka nevajagot saglaidit „brīnumus no prieciem vientuļiem svētceļniekiem", ar to domādams piecus komisijas locekļus, kas dosies uz Palestīnu, „jo vienīgais, uz ko tie pagaidām var atsaukties, ir UN karogs". Viņš ierosināja vēlreiz uzklausīt angļu, žīdu un arabu pārstāvjus.

UN aprindās arvien vairāk runā par nepieciešamību dibināt UN policijas spēkus, lai varētu panākt Palestinas sadalīšanu ar varu. Vienošanās par šo jautājumu tomēr laikam būs loti grūta, jo pat rietumu valstu domas par to, kā vajadzētu izveidot šo spēku, krasi dalās.

NYHT

Streiku vilnis Vācijā

Kamēr Hamburgas ostas strādnieki pēc četrām streika dienām piektdien atjaunoja darbus, piektdienas rītā sākās Minchenes tramvajnieku streiks, kas, protestējot pret papilddevu samazināšanu un vispārējo slikto pārtikas stāvokli, pieteica 24 stundu ilgu streiku. Ielu dzelzceļu satiksme Minchenē atjaunojās sestdienas rītā. Daļa minchenieši, kam par streiku nekas nebija zināms, piektdienas rītā veltī gaidīja tramvaja vagonus, lai tad sapīkuši dotos ceļā kājām. Ielu dzelzceļu depo dežūrēja 40 tramvajnieku, kas kavēja sev laiku ar kāršu spēli.

Protestējot pret it kā gaidāmo pārtikas devu samazināšanu, jau trešdienas pēcpusdienā darbus pārtrauca ap 8000 BMW un divu citu Minchenes fabriku strādnieki, kam ceturtdien pievienojās vēl ap 5000 dzelzceļu darbnīcu strādnieki.

Turpretim jau pagājušā nedēļā sākušies „bada streiki" Reinas—Rūras apgabalā un citās vietās vēl turpinājas. Esenē piektdien streikoja gandrīz visi strādnieki. Uz dažām stundām streiki izcēlās arī Direnā un Nirnbergā. Streiku stāvoklis Reinas-Vestfales rūpniecības apgabalā paasinājies. Streiki notikuši arī Zolingenā, Duisburgā, Oberhauzenā, Hāgenā uc. 14. janvārī apspriedīsies četru Rūras apgabala lielpilsētu— Esenes, Duisburgas, Milheimas un Oberhauzenas strādnieku pārstāvji par vispārējā streika izsludināšanu visā apgabalā.

Angļu joslas arodbiedrību vadība paskaidrojusi, ka, ievērojot „katastrofālo pārtikas stāvokli", arodbiedrības nespējot aizkavēt streiku kustības izplešanos uz raktuvēm un transportu. Angļu pārvaldes iestāžu pārstāvji par streiku iemesliem uzskata nepietiekamo pārtikas stāvokli, ko mēģinot izmantot arī politiskiem mērķiem. Streiku vilnim esot sakars arī ar Frankfurtes konferenci. Par pārtikas stāvokli angļu joslā galvenā atbildība esot vācu iestādēm, paskaidrojis lords Pekenhems, angļu ministrs Vācijas un Austrijas lietās.

Vācijas amerikāņu joslu vēl šogad pārņems civilā pārvalde

ASA REAKCIJA PADOMJU JOSLĀ PRET FRANKFURTES KONFERENCES PLĀNIEM

Ārlietu ministrs Maršals ASV senāta ārlietu komisijā paziņojis, ka Vācijas amerikāņu joslas pārvaldi 30. jūnijā paredzēts nodot ārlietu ministrijai. Tas nozīmētu, ka militārās pārvaldes vietā štātos civilā pārvalde. Grūtības esot vienīgi tās, ka ārlietu ministrijai neesot šai vajadzībai tik piemērota personāla kā kara ministrijai. Maršals komisijā arī izteicies, ka atsevišķas rietumvācu valdības dibināšana patlaban nebūtu vēlama. Militārgubernātors ģenerālis Klejs atgriezies Berlinē no Frankfurtes konferences un paskaidrojis, ka par viņu pašu kā nākamo Vācijas Augsto komisāru nevarot būt runa. Viņš palikšot Vācijā tikai tik ilgi, kamēr ārlietu ministrija būšot izraudzījusi viņam vietnieku. Nekādu civilu amatu Vācijā ieņemt viņš nedomājot. ASV armijas ministrs Rojols izteicies, ka vēl paliešot daudz gadu, līdz kamēr ASV varēs izvākt savu okupācijas karaspēku no Vācijas.

Apvienotās joslas zemju ministru prezidenti un saimniecības padome konferencē ar nelieliem grozījumiem pieņēma abu militārgubernātoru ieteikto programmu apvienotās joslas pārvaldes pārorganizēšanai, par ko ziņojām pagājušajā numurā. Ģenerālis Klejs paskaidrojis, ka sabiedroto atsevišķos priekšlikumus 10 dienu laikā iesniegs vācu komitejai, kurā ietilps zemju un saimniecības padomes pārstāvji. Kaut arī daļa amerikāņu un angļu militārās valdības iestāžu pārceļoties no Berlīnes uz Frankfurti, tomēr amerikāņu militārās valdības mitekļis joprojām paliekot Berlinē. Tāpat arī ģen. Robertsons un angļu kontrolkomisija palikšot Berlinē.

Izņemot komūnistus, visas pārējās apvienotās joslas vācu politiskās partijas Frankfurtes rezultātus uzņēmušas visumā pozitīvi. Gluži citāda ir nostāja padomju joslā. Turienes zemju valdības pārstāvju, politiķu un preses komentāri centrējas ap Maskavas radiofona doto saukli par „rietumvācu separātismu". 15. janvāri paredz sanākt tā sauktais „vācu tautas kongress", lai konstatētu, ka šis institūts uzskatāms par patieso vācu tautas pārstāvētāju un tādēļ visai vācu tautai tas būtu jāatzīst par parlamentu. Padomju joslas politiķu un preses komentāros runā par „noziegumu pret vācu tautu" un atzīmē, ka „amerikāņu monopolkapitālistu kolonizācijas plāni", viņu vācu palīgu atbalstīti, ieguvuši reālus apveidus. Pēc BBC ziņām, padomju joslas laikrakstu uzbrukums jaunajam amerikāņu-angļu plānam esot koncentrētāks un intensīvāks par visām līdzšinējām akcijām pret angļu un amerikāņu politiku Rietumvācijā. Maskavas radiofons apvienotās angļu-amerikāņu joslas astonus ministru prezidentus, kas piedalījās Frankfurtes apspriedēs, nosaucis par vācu „kvislingiem".

Frankfurtes jaunais plāns nav radis sevišķi labu uzņemšanu arī Parīzē, kur valda neapmierinātība ar to, ka franču valdība iepriekš neesot informēta par angļu-amerikāņu plānu. Franču vēstnieki Vašingtonā un Londonā piektdien izteikuši asu mutvārdu protestu pret plānoto jauno rietumjoslu pārvaldes programmu. Franču prese izsakās atturīgi. ASV republikāņiem tuvu stāvošais „New York Herald Tribune" par Frankfurtes lēmumiem norāda, ka tie devuši 40 miljoniem vāciešu pārvaldi, kas, atskaitot vienīgi nosaukumu, visādi citādi atbilstot valdībai. Jaunā pārvalde varēšot darboties jau brīdī, kad stāsies spēkā Maršala plāns. Tas esot svarīgi, jo ASV apvienoto joslu uzskatot par 17. Maršala plāna dalībnieci. Produkcijas pacelšanai tagad sagādāti priekšnoteikumi. Galvenais nu esot valūtas reforma. Demokratu „New York Times" norāda, ka plāns esot drastisks grozījums līdzšinējos mēģinājumos pārvaldīt tik sarežģītu organismu kā Rietumvāciju kā soda koloniju zem militāru valdību varas.

Padomju radiofons Frankfurtes konferenci apzīmē par „izrādi" pēc rūpīgiem iepriekšējiem plāniem ar nolūku — sagatavot Rietumvācijas valsts dibināšanu. Jaunais streiku vilnis Rietumvācijā esot vācu tautas protests pret šiem plāniem.

NYHT, BBC

Prasa vispirms izlemt DP ielaišanu ASV

Maršals: 22 miljardus Eiropas atjaunošanai

ASV ārlietu viceministrs Vācijas lietās Zelmanis kongresā izteicies, ka Eiropas DP problēmu varētu sekmīgi atrisināt tikai sadarbojoties visām rietumu valstīm. Pirmais solis esot jāsper ASV, ielaižot savā zemē lielāku skaitu DP. Viņš atgādinājis, ka, pastāvot līdzšinējām kvotu sistēmām, ASV varējuši ieceļot tikai 28.000 DP. Tagad esot jārunā par DP problēmas atrisināšanu Maršala plāna ietvaros, un viņš ieteicot izvirzīt DP problēmu pašā pirmajā vietā kā vienu no svarīgākajām.

Līdzekļus, kas vajadzīgi Maršala plāna reālizēšanai, ārlietu ministrija novērtējusi uz 22 miljardiem dolaru. Vislielākie līdzekļi paredzēti Anglijai, tad Francijai, Italijai un Vācijas rietumu joslām. Pēc BBC informācijas, vairs neesot domstarpību par to, ka Maršala plāns vajadzīgs, bet vēl diskutēs par jautājumu, kādā veidā to reālizēt. Līdzekļus solot arī Kanāda, Dienvidamerikas valstis un Pasaules banka, kas kopā segtu ap 15 proc. no izdevumiem.

Maršals pats atsaucis baumas, ka viņš atkāptos no amata, ja kongress viņa priekšlikumus noraidītu. Viņu gan varot uzaicināt atkāpties, bet tā esot cita lieta. Pirmdien Maršals sniedza sīkāku ziņojumu par plāna materiālo bazi pēc tam, kad pagājušās nedēļas beigās bija lielā runā pavēstījis, ka Krievija un komūnistu partija sabotēšot Eiropas atjaunošanas programmu, bet ASV neapšaubāmi tomēr varēšot to reālizēt. Maršals atkārtoti brīdināja kongresu nesamierināties ar „pussoļiem", teikdams: „Vai nu izšķiraties atrisināt problēmu pilnīgi, vai arī nedariet nekā."

ASV vēstnieks Anglijā, runādams senātā, noteikti atbalstīja Maršala plānu, uzsvērdams, ka, ja plānu nereālizēšot, tad varot zust svarīgas bazes Vidusjūrā un Ziemeļafrikā, bet cena par nepieciešamiem ieročiem pēc tam būšot vēl dārgāka.

Senātors Tafts asi vērsās pret prezidenta Trumena kongresa atklāšanas vēstījumu un valdības pieteiktu nodokļu politiku. Ja reālizēšot visu, ko prasot Trumens, tad arī ASV kļūšot totālitāra valsts.

Anglijas un Francijas ārlietu ministri kopīgi plāno sasaukt jaunu 16 „Maršala plāna valstu" konferenci februāra sākumā Parīzē, lai vēlreiz pārrunātu ciešāku Rietumeiropas sadarbību, pierādītu ASV kongresam, ka arī Eiropas valstis pašas dara visu iespējamo, saskaņotu pagājušā rudenī ieceltō komisiju apspriedes par Eiropas muitas ūniju, transporta, kokmateriālu, darba spēka, nodokļu, lauksaimniecības un rūpniecības saskaņošanu un pārrunātu problēmas, kas izvirzītos kongresa diskusijās par Maršala plānu.

NYHT, BBC, NZ

Grieķijas partizānus varot sakaut dažos mēnešos

AMERIKĀŅU ZEMŪDENES TURCIJAI UN LIELGABALLAIVAS GRIEĶIJAI

ASV militārās misijas šefs Grieķijā ģen. Livsejs izteicies, ka nav iemesla neticēt iespējai sakaut Grieķijas partizānus gaidāmā pavasara ofensīvā. Viņš atklājis arī, ka ASV drīzumā piekritīšot grieķu valdības prasībai piešķirt tai kalnu artilēriju un lozmetējus. No Lielbritanijas uz „atsaldēto" kontu rēķina drīzumā pienākšot 40.000 šauteņu un papildu munīcija. Tuvākās nedēļās grieķu armijas vienībām par padomdevējiem piekomandēšot amerikāņu virsniekus ar pieredzi kalnu karā. Speciālās lidmašīnās no Vašingtonas jau esot izbraukuši 20 pulkveži un pulkvežleitnanti. Viņiem sekošot vēl 60 virsnieku. Livsejs tomēr uzsvēris, ka tie būšot tikai padomdevēji un amerikāņi nekādā gadījumā nevarot uzņemties atbildību par grieķu armijas operācijām.

AP ziņo, ka Turcija tuvākā laikā saņems 4 amerikāņu zemūdenes, kas ietilpst 15 dažāda tipa kuģu flotilē, ko nosūtīs Turcijai kā daļu no 100.000.000 dolaru atbalsta, ko kongress pagājušā pavasarī piesprieda Turcijai. Ziņa publicēta vienlaicīgi ar paziņojumu, ka 1000 amerikāņu kara jūrnieku devušies ceļā, lai pastiprinātu amerikāņu kara kuģu apkalpes Vidusjūrā.

Zemūdenes, ko uz kādu Turcijas ostu novedis amerikāņu apkalpes, esot modernas 1944. g. būvētas lielas laivas tālām operācijām. Katra no tām ir ap 100 m gara, apgādāta 10 torpēdu stobriem un iekārtota 65 viru apkalpei. Ziņojumā piebilsts, ka Turcijas kaiminam Padomju Savienībai piederot viena no lielākām zemūdeņu flotēm.

ASV flotes ministrija oficiāli atsaukusi ziņu, ka Grieķijai esot nodotas 6 zemūdenes. Kongresū paskaidrots, ka neesot vis nodotas zemūdenes, bet lielgaballaivas.

Anglijas vēstnieks Atēnās paziņojis, ka likvidēs britu ģenerālštābu Grieķijā, bet tas nekādā veidā nenozīmējot, ka samazinās angļu karaspēku šai zemē.

INS ziņo, ka Markosa [illegible]ība Grieķijas ziemeļos apcietinājusi 80 partizānu virsniekus, kas piedalījušies kaujās pie Konicas par to, ka tiem neesot izdevies ieņemt šo pilsētu. Daļa apcietināto esot izdarījuši pašnāvību, citus nodošot kara tiesai. Grieķijas komūnistu valdība, pēc Reutera informācijas, esot nolēmusi lūgt uzņemt tās pārstāvjus kominformā. Ungārijas informācijas ministrs pēc tās pašas aģentūras ziņām atsaucis baumas, ka Ungārijā dibinot brigādi Grieķijas partizānu atbalstīšanai. Bulgārijas sociālistu vienības bloks Sofijā izdevis manifestu, kurā par svarīgāko Bulgārijas sociālistu uzdevumu minēta labu sakaru uzturēšana ar Padomju Savienību, bet par otru svarīgāko — Markosa valdības atzīšana.

NYHT, BBC

LATVIJA

Nr. 3 (103) 1948. g. 13. janvārī

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktais domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

E. Brūveris,

Latviešu konferences komitejas sekretārs Filadelfijā.

BALTIE ZVIRBUĻI

Otrs pasaules karš visā bardzībā skāris arī latvju tautu. Nežēlīgs liktenis to izkaisījis visos pasaules vējos. Arī tās bēgļu masas, kas rietumu demokratiju aizsardzībā uzturas Vācijā, pamazām dodas uz zemēm, kur tiem iespējams dzīvot cilvēcīgu dzīvi. Tā rodas iespēja konstatēt, kādu ietekmi uz viņiem atstājusi īpatnējā nometņu dzīve. Ar gandarījumu var konstatēt, ka latviešu gars visumā palicis nesalauzts. Svešos apstākļos, svešos laudīs latvieši ar lielu enerģiju stājas pie darba, lai nodrošinātu savu eksistenci. Lielais vairums apzinās, ka no viņu stājas atkarigas arī citu tautu domas par latviešiem vispār.

Ar nepatiku tomēr jākonstatē, ka netrūkst arī balto zvirbuļu, lai gan to ir maz. Amerikā un Kanādā iebraukušo latviešu skaits ir niecīgs, bet neapmierināto netrūkst. Dažu jauniebraucēju rīcība rada iemeslu nopietnām pārdomām.

Vismaz Vācijas nometnēs nevienam nebija ilūziju par nākotnes izredzēm. Visi bija samierinājušies ar domu, ka jaunā kontinentā būs jāstrādā fizisks darbs, bet diplomi, vismaz sākumā, jāpatur atmiņai. Amerikas pārpilnības apžilbināti, daži aizmirsuši savu kādreizējo apņemšanos — jeb varbūt tādas viņiem nekad nav bijis? Ar savu rīcību viņi rada šejienes sabiedrībā iecelotājiem nelabvēligu noskaņojumu.

Kāds Rigas ārsts, kas Amerikā iecerējis ar Church World Service gādību, izteicis vēlēšanos, lai minētā organizācija viņu atbalstītu, kamēr viņš iemācās angļu valodu un nokļūst ārsta pārbaudījumu! Sādu priekšlikumu CWS tomēr noraidījusi, jo organizācija gan izpalīdz jauniem iecelotājiem ar galvojuma dokumentiem un ceļa samaksu, bet tā neatbalsta jauniebraucējus gadiem ilgi. Nometņu psiholoģija šajā gadījumā pārāk stipri iesakņojusies amadzenēs.

Smagi vilies savās cerībās šis ārsts atradis patvērumu pie kādas šejienes latvietes, pēc profesijas šuvējas. Tautisku un cilvēcīgu jūtu pamudināta, viņa atbalstījusi jaunlebraucēju, cik tas viņai iespējams. Bet ārsts izteicis savu atzinību viņai tā: „Kas jūs esat? Vienkārša šuvēja." Tad tautiete palūgusi viņu atstāt viņam nepiemēroto sabiedrību.

Kāds cits jaunlebraucējs ļoti rūpējies, lai dabūtu kalponi savai ģimenei, jo sieva nespējot rūpēties par diviem bērniem. Par darba sameklēšanu šis jaunlebraucējs interesējies mazāk un noraidījis dažu šejienes latviešu piedāvājumus kā nepiemērotus. Kāda cita latviešu ģimene vairākas nedēļas uzturējusies kādā latviešu ģimenē Filadelfijā, bet pēc tam, pat neatvadoties, aizbraukusi.

Tas pats noticis arī Kanādā. Kāds turienes komūnistiski noskaņots latvietis ieradies latviešu darba nometnē un ieteicis latviešiem to atstāt, jo pilsētā gaidot darbs un dzīvoklī. Kanādā, kā zināms, jaunlebraucēji saīstīti ar 10 mēnešu darba līgumu un darba vietu bez darba ministrijas piekrišanas atstāt nedrīkst. Daži tomēr sekojuši uzaicinājumam un patvarīgi atstājuši darba vietas. Lai gan šoreiz jaunlebraucējus uz šādu nepārdomātu rīcību pamudinājusi komūnistiska elementa provokācija, tomēr katram ir skaidrs, ka darba līgumu lauzt nedrīkst. Šāda rīcība jo sevišķi izšķirīgi var ietekmēt to latviešu likteni, kuri atrodas Vācijas nometnēs un reflektē uz izceļošanu.

Visiem neapmierinātiem vēl viena kopīga īpašība: tie pilnā mutē stāsta, kas viņi ir bijuši. Cik jaukas arī būtu atmiņas, pašu un citu labā nepieciešami skatīties īstenībai acīs. Iebraucējiem kā Amerikā, tā Kanādā sākumā nav citu iespēju, kā fizisks darbs. Ar to neviens negrib apgalvot, ka, izkāpjot jaunā kontinentā, iebraucēja likteņis apzīmogots un tam nebūtu iespējams tikt uz augšu. Amerika un Kanāda ir iespējamību zeme un šeit ļoti augsti vērtē katru, kas, sākot no visvienkāršākā darba, pats saviem spēkiem prot izlauzt ceļu. Kas gaida uz citu palīdzību un atbalstu, nevar iegūt sabiedrības simpatijas.

Neapdomīgi rīkodamies, jaunlebraucēji noskaņo arī vietējos latviešus iecelotājiem nelabvēligi. Nedrīkst aizmirst, ka Amerikā un Kanādā netrūkst arī komūnistiski noskaņotu latviešu, kas principā nostājušies pret jaunlebraucējiem. Iemesli viegli saprotami, jo jaunlebraucēji nedod papildinājumu viņu īrstošām rindām. Acullecinieku stāsti par komūnistisko sistēmu kādreizējos simpatizētājus padara par komūnisma pretiniekiem, bet fanātiskie jūsmotāji kļūst domīgi. Tāpēc katra nepiemērota izturēšanās nozīmē ūdens liešanu uz komūnisma dzirnavām.

Tie latvieši, kas tagad sper kāju Amerikā un Kanādā, atrodas daudz labākā stāvoklī, nekā viņu tautieši pirms pieciem vai sešiem gadu desmitiem. Tagad šeit ir latviešu organizācijas, kamēr toreizējiem iecelotājiem tādu nebija un tos bieži māca vientulības sajūta. Šeit iespējams piekopt nacionālo kultūru, jo valdība nekādus šķēršļus neliek. Nāciet un strādājiet līdzi Amerikas un Kanādas latviešu organizācijās, kas sirsnīgi apsveic katru jaunu darbinieku!

Kas darba nebaidās — atradīs te sev plašu iespējamību lauku, lai darbotos par svētību savai tautai un sev.

Sākums svarīgai organizācijai

NODIBINĀTA LATVIEŠU HUMĀNITĀRO ZINĀTŅU ASOCIĀCIJA

PIRMĀ LATVIEŠU VĒSTURNIEKU KONFERENCE TRIMDĀ

Ar Baltijas universitātes vadības gādību 3. un 4. janvārī Pinebergā latviešu vēsturnieki pulcējās savā pirmā trimdas konferencē. Tas bija zīmīgs notikums gara dzīvē. Par spīti satiksmes grūtībām konferencē bija ieradušies vēsturnieki, archaiologi, mākslas, literatūras, tiesību un saimniecības vēsturnieki no visām rietumu joslām.

Konferenci atklāja rektors prof. E. Dunsdorfs. Kopš pēdējā vēsturnieku kongresa Rīgā latviešu vēsturnieku saime zaudējusi daudz ievērojamu darbinieku. Kongresa dalībnieki godināja ar piecelšanos mirušos: prof. A. Tenteli, prof. L. Adamoviču, prof. Fr. Balodi, doc. J. Bērzinu, Fr. Zāliti, A. Altementu. Konferences ierosinātāju prof. A. Švābi ievēlēja par konferences goda prezidentu, bet konferences prezidijā: par priekšsēdētāju prof. E. Dunsdorfu, tā vietniekiem prof. E. Sturmu un mag. iur. K. Dzilleju, par sekretāru cand. hist. E. Andersonu. Baltijas universitātes prezidents prof. Fr. Gulbis konferencei novēlēja raženas darba sekmes.

Konferences darba gaitā abās dienās nolasīja 11 referātus. Prof. A. Švābe savā referātā par latviešu vēsturnieka uzdevumiem trimdā, starp citu, teica:

Trimdā atrodas tikai 8—10 proc. mūsu tautas. Pārējā mūsu tautas daļa mūsu tiešai iedarbībai nav sasniedzama. Līdz ar to mūsu gara dzīves problēmas trimdā ir citādas, nekā bija mājās. Arī vēsturniekam jāpārorientējas. Jāatsakās, cik iespējams, no individuālām interesēm un nodomiem, pilnīgi pieskaņojoties vispārnacionāliem mērķiem.

Ir varas, kas mūsu tautu grib iznīcināt. Arī tās starptautiskās varas, kuŗu labdarība līdz šim devusi mums iespēju trimdā dzīvot, savās galējās konsekvencēs tiecas latviešu trimdiniekus pulverizēt un asimilēt. No mums pašiem atkarājas, vai mūsu spēkos ir kaut ko darīt pret šiem procesiem. — Latviešu līdzšinējā emigrācijas vēsture nelīecina par mums labu. No Amerikas 35.000 latviešu, piem., tikai 10.000 runā vēl mājās latviešu valodu. Arī Brazilijas 20.000 latviešus tura kopā nevis tēvu valoda, bet reliģiskais kults.

Zināms skaits latviešu visnāv vienmēr paliks Vācijā. Bet pārējie izklīdīs pa aizjūras zemēm un lielākā latviešu sadzīves vienība būs ģimene, kas neaizsargās jauno paaudzi no pārtautošanās. Ja neko negribam darīt pret šo procesu, mūsu stāvoklis ir apzīmogots. Mēs dibinātu sūdzamies par apstākļiem Vācijā. Bet ja gribam būt pilnīgi atklāti pret sevi, tad jāatzīst, ka nekur nebūs tik ideālu apstākļu mūsu kultūras autonomijai kā te. Te pilnīgi brīvi darbojas mūsu skolas no bērnudārza līdz universitātei ar mūsu pašu nosacītu programmu, darbojas arī liels skaits ārpusskolas izglītības organizāciju, mūsu pašu rokās ir nometņu vadība, arī kultūrālā, pastāv laikrakstu un grāmatu apgādu tīkls, darbojas teātri, koŗi, balets un dažādi mākslas ansambļi, notiek izstādes. Viss tas tiek uzturēts pa daļai ar svešiem publiski tiesiskiem līdzekļiem.

Līdzko būsim ārpus Vācijas, visa šī kultūras autonomija beigs eksistēt. Pieredze ar Zviedrijas un Anglijas latviešiem ir ārkārtīgi pamācoša. Aizjūrā visi kultūras pasākumi būs jāuztur pašu privātiem līdzekļiem, kas bieži vien būs jāatrauj eksistences minimumam. Mūsu spējas atsacīties no materiālām vērtībām par labu kultūrālajām noteiks mūsu garīgā stāja. Bieži būs jāsāk ar pavisam nieciģiem pasākumiem, kā Latvijā pirms 90 gadiem, tautas atmodas sākumā — varbūt ar dziedāšanas biedrībām. Būs neatlaidīgi jāstrādā, lai ierobežotu jauktās laulības. Būs jāpūlas saglabāt latviešu valodu vispār. Būs gadījumi, kad vieglāk kā tautību būs, varbūt, saglabāt vismaz likteņa kopības apziņu (kā žīdiem). Bet šo likteņa kopības apziņu vislabāk var radīt vēsturnieki ar nepārtrauktu iedarbību uz tautiešiem no šūpuļa līdz kapam, iztekmējot to dvēselēs tos elementus, kas nosaka gribu.

Ir jāieaudzina visiem latviešiem 3 pārliecības: 1. ka mūsu istā tēvzeme ir Latvija, arī tiem, kas dzimuši trimdā ārpus Latvijas; 2. ka neesam atraduši un neatradīsim sev jaunu dzimteni, ka esam tikai trimdā, kā savas politiskās pārliecības, brīvības mīlestības dēļ vajātie; 3. ka mūsu dzīves un darba mērķis ir atgriezties savā īstajā tēvzemē, tikko tā kļūs brīva.

Šīs trīs idejas sastādītu kopā svarīgu un izšķirīgu faktoru arī to tautiešu dvēselēs, kas jau pa daļai denacionālizējušies.

Šīs sanāksmes ierosinātājam vispirms bija mērķis atjaunot ilggadīgo tradīciju — vēsturnieku sanāksmes zinātniskā pētīšanas darba plānošanai un ierosinājumu apmaiņai. Galvenais bija otrs mērķis — nodibināt jau te, šīs konferences laikā jaunu organizāciju, kas uzņemtos neatliekamo darbu — vadīt mūsu tautas kopību minēto ideju garā. — Baltijas universitātes humānitāro fakultāšu (tiesību un filozofijas) liktenis ir apzīmogots: tām jāreducējas līdz pilnīgai izniķšanai. Tādēļ mums jārada privātiem līdzekļiem centrs, kas vajadzības gadījumā var aizstāt minētās fakultātes.

Pieskaroties vēsturnieku darbam un lomai trimdā, kā priekšrocība atzīmējams fakts, ka mēs dzīvojam un dzīvosim zemēs, kur vēsturniekam (uc humānitārzinātņu pārstāvjiem) ir pētīšanas brīvība tematu un viedokļu izvēlē.

Prof. Švābe norādīja, ka visā Rietumeiropā ir svarīgi arhīvu fondi latviešu vēsturei. Vēsturnieku uzdevums tos apzināt un arī iespējami izmantot. Jāveicina visiem līdzekļiem arī mūsu trimdas dokumentācija, kuŗas saglabāšanai radīts bēgļu dzīves arhīvs. Katrai nometnei jārakstā sava nometnes chronika. Ideāls būtu, ja varētu vest latviešu trimdinieku matrikulu, kā mūsu trimdas vēstures pamatu. Jāapzina mirušo kapu vietas Vācijā, ja iespējams ar plāniem. Trimdas dzīve jādokumentē arī attēlos, to glabāšanai jāizveido plašāks foto archīvs. Jāorganizē no jauna un jāturpina latviešu vēstures bibliografijas sastādīšana. Jāveido no jauna Latvijas un baltu vēstures avotu un literatūras bibliotēkas. Jo svarīgs ir jautājums par vēsturnieku skaita papildināšanu. Agrāko darbinieku skaits samazinās ļoti strauji; ir jārūpējas, kā robus aizstāt ar jauniem. Vēsturniekiem, ko karš aizkavējis beigt studijas, tās jāpabeidz un jādoktorējas Vācijā.

Vēstures pētījumu tematu izvēlē nav jāliek pirmā vietā tīri akadēmiskā interese. Jāpiegriežas tematiem, kas nepieciešami mūsu trimdas kopības audzināšanai un sociālās apziņas audzināšanai, attēlojot visvairāk neatkarības laiku, pasaules karu un tos tautiešus, kas veicinājuši Latvijas valsts rašanos un spožo uzplaukumu. Nepieciešami populāri zinātniski vēstures raksti mūsu jaunatnes audzināšanai. Jāatrod ceļi šādu darbu publicēšanai.

Dr. hist. N. Vīksniņš nolasīja referātu Galvenie meti Francijas vēsturē.

Doc. mag. iur. B. Ābers referēja par socialoģijas un tiesību vēstures sakariem, pieminēdams moderno angļu - sakšu socialogu teorijas un aprādīdams abu zinātņu robežas un augligo mijiedarbību. Priekšlasījumam, kas skaidri kontūrēja modernos uzskatus par socialoģiju, sekoja interesantas debates.

Lekt. mag. hist. V. Bilķina referāts Baltijas jūras tirdzniecība 13. g. s. saīstošā veidā rādīja baltu senos tirdzniecības sakarus vissenāko rakstīto avotu gaismā, sākot ar Plinija Vecākā ziņām.

Mag. hist. V. Kalniņš referēja par Vācijas zinātnisko bibliotēku stāvokli, mag. iur. K. Ieleja par technikas vēstures pētīšanu Latvijā, mag. iur. K. Dzilleja par latviešu rakstniecības vēstures periodizāciju.

Cand. hist. E. Andersona referāts Krimas kara ietekme Ziemeļaustrumeiropā, ar līdz šim maz izmantotu avotu palidzību attēloja starptautisko stāvokli Eiropā pirms 100 gadiem, kas dziļi ietekmējis latviešu tautisko atmodu.

Prof. Dr. E. Šturms referēja par Jersikas valsts topografijas problēmām, aplūkojis līdzšinējos Jersikas pilsvietas identifikācijas mēģinājumus, izstrādāja un kartografiski ilustrēja hipotezi, ka Jersika atradusies Plaviņu pag. Olinkalnā.

Prof. E. Dunsdorfa referāts Baltijas jūras tirdzniecība 17. g. s. sniedza dāņu Zunda muitas statistikā pamatotu, ar diagrammām illustrētu pārskatu par kuģu kustību Baltijas jūras ostās 17. g. s., kad, angļiem sacenšoties ar holandiešiem, Baltijas jūras tirdzniecība strauji uzplaukst un Riga ieņem tajā trešo vietu. Ievērojama loma jūras tirdzniecībā tajā pašā laikā ari Kurzemes latviešu zemnieku mazajiem kuģiem, kas apciemo pat Lībekas un Flensburgas ostas, tālu pārsniedzot visu tā laika krievu tirdzniecību Baltijas jūrā.

Prof. J. Siliņš referēja par latviešu mākslas vēsturnieku uzdevumiem.

Rektors prof. E. Dunsdorfs iepazīstināja konferences dalībniekus ar Baltijas universitātes institūtiem un laboratorijām, kas, mācības spēkiem un studentiem pašaizliedzīgi strādājot, ierīkotas tikai pašu spēkiem neilgā laikā. Pie universitātes darbojas Baltijas bibliografijas institūts, bet bibliotēkā ar Amerikas lietuvju un Zviedrijas latviešu gādību jau savākts 4000 sējumu.

Pēc tam, kad konferences darba sēdēs vienojās par latviešu humānitāro zinātņu asociācijas dibināšanu un ievēlēja tās valdi (par ko ziņots jau Latvijas iepriekšējā numurā), konferenci nobeidzot, prof. A. Švābe aprādīja, ka īpatnēju apstākļu dēļ konferencē iecelcināts tikai ierobežots skaits dalībnieku. Konferencei tomēr izdevies likt pamatu zinātniskai organizācijai, kas turpmāk savās sekcijās apvienos visus redzamākos latviešu gara darbiniekus kopīgam darbam latviešu garīgās pretestības pastiprināšanai, latviešu gara un dvēseles saglabāšanai.

Konference noritēja stāvokļa smaguma un darba gribas nosacītā nopietnībā.

V. K.

Pirmie iespaidi Austrālijā

Kāds tautietis, kas Vāciju atstāja pag. gada 30. oktobrī, no Austrālijas raksta:

„Brauciens ilga 4 nedēļas. Tas bija ļoti patīkams, uzturs labs un 200 cigaretes nedēļā. Piestājām Peta ostā. Tur palikām 4 dienas. Tālāk, braucot ar citu kuģi, nokļuvām Melburnā. Pašlaik atrodamies ap 180 jūdžu no tās — Banegillā, kas ir kāda bijušā karavīru nometne. Tā atrodas jaukā vietā pie Murejas upes. Seit notiek apmācības angļu valodā, Austrālijas ģeografijā, vēsturē, likumos, valsts iekārtā utt. Darbos izvietos tikai pēc Jaungada. Uzņemšana ļoti laipna. Jau apm. 3 nedēļas esam preses un filmaparātu krustugunīs. Visos laikrakstos redzami uzņēmumi un intervijas. Mūsu koncertus pārraida radiofons. Ļaudis šeit laipni un izpalīdzīgi. Dzīves standarts augsts. Melnstrādnieki ir labi atalgoti — tie nedēļā var nopelnīt līdz 10 mārciņu. Visvājāk atalgots biroja darbs. Ārzemju augstskolu, arī Anglijas, diplomus neatzīst, bet darbu par asistentiem vai laboratorijās augstskolu beigušie var atrast. Lai iegūtu pilnas tiesības, apmēram gads jānostrādā šejienes universitātēs. Dažos apgabalos augstskolas ir pilnīgi bez maksas, citos jāmaksā neliela studiju nauda, ap 30 mārciņu gadā. Darba roku trūkums visās nozarēs ļoti liels. Es šeit strādāt laukos, jo tur nedēļā var atlicināt priekšdienām ap 5 mārciņas. Man visumā šejienes apstākļi patīk. Ir liels plašums, mūžam zilas un saulainas debesis un laipni laudis. Nākotnes iespējas te lielas. Mans personīgs vērtējums — Austrālija mums ir pieņemama zeme."

Pa gaisa pastu vēstule no Austrālijas līdz Vācijai nonāk 12 dienās.

M.

Nometņu dzīve

Mērbekas nometnē ieradās Luterāņu pasaules apvienības un Pasaules baznīcu padomes pārstāvis Lejassaksijā Džems V. Andersons, lai uzņemtu skaņu lentā nometnes skolēnu un turienes kora dziesmas. Tās pārraidīšot ASV radiofoni.

ASV konsuls Brēmenē paziņojis, ka ne Vācijas DP, ne arī citām personām pašreiz nav nekādas izredzes izceļot uz ASV, kāpēc izceļošanai alcina izvēlēties citas zemes.

Katras mūsu nometnes komitejā mēdz būt loceklis, kuŗa uzdevums ir rūpēties par kultūras un izglītības lietām, bet patiesībā ne tik viņam, bet visai komitejai, kā arī atsevišķiem nometnēs mītošiem kultūras darbiniekiem ir pienākums to darīt. Tomēr vietām palaikam šo pienākumu īsti lāgā nesaprot. Kādēļ dažs labs vērtīgs pasākums mūsu kultūrālajā dzīvē nīkuļo un pat izput. Nupat kādā Bavārijas apgabala nometnē izputējis koris, ko vadīja profesionāls mūzikis, tāpēc ka pienācīgi nevarējis sagatavoties Ziemsvētku dievkalpojuma kuplināšanai, jo tie, kuŗu pienākums bijis gādāt par telpām mēģinājumiem un klavierēm, kas viss bijis iespējams, nav savu pienākumu sapratuši un pasākumu izjaukuši. No šādām lietām gan vajadzētu vairīties, jo kultūras darbs jau bez visa tā mūsu apstākļos ir bezgala grūts.

Ierosināts dibināt Tēvzemes un Brīvības fondu

Minchenē dzīvojošo latviešu komiteja ziedojusi LCK RM 500.—, ar piezīmi, ka minētais ziedojums izlietojams Tēvzemes un brīvības fonda dibināšanai. Minchenieŝu komitejas priekšsēdis Fr. Grīnbergs par to izteicās:

„Ar jaundibināmo fondu varētu aktivizēt mūsu ciņu par latviešu tautas un valsts nākotni. No fondā uzkrātiem līdzekļiem prēmiju veidā vajadzētu izsniegt materiālu atbalstu visiem, kas cinās par mūsu tautas lietu. Sevišķa vērība veltāma latviešu publikācijas izkopšanai, lai iespiestā vārda aicinājumi ikvienā latvieti pastiprinātu kalpošanu un dzīvošanu mūsu vēsturiskajiem mērķiem. Nedrīkstam aizmirst arī daudzbērnu mātes, kas ir kalpotājas tautas tālākās dzīves nodrošināšanai. Pēc noteiktiem periodiem fonda speciāla komisija piešķirtu naudas balvas nacionāla darba darītājiem. Jo lielāki būs fonda līdzekļi, jo plašāku darba mobilizācijas plānu varēsim realizēt. Tādēļ jāvēlas, lai minchenieŝu paraugam rastos daudz sekotāju. Fonda žūrijas komisijas pienākumos būtu ne tikai materiālā pabalsta piešķiršana, bet arī līdzekļu organizēšana un vākšana. Viens no šādiem veidiem ir piemaksas pastmarku izdošana ar nacionāliem motiviem. Pastmarkas ievērojami kalpotu arī mūsu nācijas mērķiem, ja pasākumam būtu šo mērķu noteikts izpaudums."

Minchenes latviešu kolonijā ir tikai ap 300 cilvēku, kas cieši grupējušies ap savu komiteju. Tās priekšsēdis ir Fr. Grīnbergs, bet locekļi E. Siliņš, J. Kalniškis, V. Gaujers un J. Grīnvalds. Pateicoties atsaucībai, komiteja bērnu apdāvināšanai Ziemsvētkos varēja ziedot RM 800.-, invalidu atbalstam RM 500.— un stipendijām trūcīgajiem studentiem RM 400.— Tuvākajā nākotnē nodomāts rīkot referātu vakarus, bet februārī notiks karnevāls, lai gūtu līdzekļus studējošo atbalstam, bērnu vasaras kolonijas ierīkošanai un invalidu aprūpei. Ar tautiešu atbalstu Minchenes latviešu komiteja iekārtojusi arī pārnakšņošanas telpas Hercoga Rūdolfa ielā 49.

Saņemami medikamenti

Latvijas Sarkanā Krusta medic. aprūpe (Heidelbergā, Sofienstr. 5) atgādina LSK nodaļām saņemt pieteiktos preventīvās medicīnas līdzekļus (vitamīnu, kalķa uc preparātus). Dabūjami arī vietējā Tonikuma preparāti uc prev. līdzekļi. Šos preparātus var saņemt nometnes arī tieši, ja tur nav LSK pārstāvības, kas par to rūpējas. Iepriekš ieteicams rakstiski sazināties.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Krists Reinis, Hekmondvikā, Anglijā

MANI PIEDZĪVOJUMI

Daudzi tautieši atstājuši nemīlīgo Vāciju un devušies darbā uz citām zemēm. Daudzi uz Angliju. Laikrakstos parādījušies arī raksti par dzīves apstākļiem jaunajās vietās un dzird arī daudz rūgtu vārdu. Darba apstākļi esot grūti un jāstrādā smags, mēļns darbs.

Arī es strādāju Anglijā. Mans darbs lielā tekstilfabrikā un ar to esmu apmierināts. Nu jā, tekstilnieks! — iesauksies neapmierinātie, tiem jau darīšana tikai ar mīkstu baltu vilnu, kas tiem nekait. Bet tā nav, strādāju mechaniskā daļā pie mašīnu labošanas. Izpelnu 45 stundu darba nedēļā 5.5 mārc. Speciālists! — atkal iesauksies oponenti. Jā, liels speciālists — Latvijā biju lauksaimnieks, bet Vācijā nometnē nebūvēju gaisa pilis, bet dažas nedēļas apmācījos elektriskā metināšanā un kā tāds „speciālists" tagad arī strādāju un izpelnu 40 proc. vairāk nekā vienkārša angļu strādnieka, bet tikai 5 šil. nedēļā mazāk nekā kvalificētie angļu strādnieki, kas fabrikā nostrādājuši desmitiem gadu.

Kas attiecas uz attieksmēm ar angļu darba biedriem, tad man jāsaka, ka tie ir sirsnīgi un cenšas izpalīdzēt, kur vien varēdami.

Tagad, salīdzinājuma pēc, dažus vārdus par angļu naudas vērtību. Izpelnu 500 šilingu mēnesī. Piktspējas zīmē uz drēbēm un apaviem šilinš atbilst 50 Latvijas santīmiem, bet attiecībā uz pārējām precēm šilinš līdzinās latam.

Vēl viens svarīgs arguments: jā, vienīnieki vēl kaut kā var dzīvot, bet ko iesāks ģimenes cilvēki? Bet jautāsim arī, vai ģimenes cilvēka stāvoklis visā pasaulē materiāli nav grūtāks? Cik apskaužams bija strādnieku ģimenes tēvu stāvoklis Latvijā?

Zviedr... dodvie...

VĒSTU...

Daudzajiem tūkstoš... ku, kas strādā Zviedr... laukos un mežos, Sto... toma Jaungada vakarā... reidījumu „Laimīgu j... mit valodās", kuŗā... Zviedrijā strādājošo... stāvji un skanēja vin... dziesmas. Skandinavi,... somi nepiedalījās, jo v... uzskata par pašu cilvē...

Raidījumu ievadīja ... biskaps Kapps un prof... rijā atjaunotais koris ... mām. Igauņi zviedru... zentē lielāko ārzemnie... ņu te pāri par 20.000. ... runu noslēdza Moņuš... Tālāk nāca austriešu... pārstāvis un Vīnes zēn...

Tad bija kārta latvie... paredzētajās divi minū... „Dievs, svētī Latviju" (... visā raidījumā) Leona ... dījumā, uz kuŗas fon... Andrējs Eglītis dedzīgi ... jus šajā zemē un visā ... vumā un tālumā — str... dumus, art un sēt, gata... lajai dienai, kad Lā... Laimdotu vedīs mājās, ... nakti Laimdotai vainag... plēsim kāzas būs. Varb... nepaspēs, bet būsim ga... pūru, lai nebūtu tukš... brīdī."

Nelielo čechu grupu ... prezentēja tās oficiālais ... kultūras atašejs un da... dziesmas. Tālāk zviedru... nākie ārzemju strādnie... sabraukušie itāļi un ung... gandarījumu par laba ... jām, holandieša uzrun... Hārlemas doma slavenajā... lē, vācu pārstāvis aicinā... esošo vācu jaunatni māc... demokratiju un brīvību, ... sevis paša pārsaudzināša... vērtēšanu palīdzētu visas... dzimšanai. Pēdējais bija ... Dr. Lingis ar ticības ap...

Ang...

MŪSU FEĻETONI...

Anglija nav Latgale, b... Anglijā nav mazāk. Par ... nājos jau pirmajā dienā... gribēja sabraukt divstāvī... Traukdamies pa ielas kre... gandrīz nopūta manas ... dzīvības sveci. Tādā kā... iepazinos ar vienu no ... īpatnībām — ar braukšan... so pusi.

Ielas angļu pilsētās ir ... tās cigarešu galiem un t... dos kalibros. Dabīgi, ka... kalibriem brīvprātīgie ... veltīja lielāku vērību. 'Div... transporta krita kārdinās... graciozu kustību, kas ... dziļu reveransu pie angļ... viņi nolecās un dažūs g... ceļa. Kā no zemes izauga... cisti un ebus kolekcionā... stiepa uz tecirkni. Tur v... skaidroja, ka par cigarešu... celšanu jāmaksā sods — de... cinas. Protams, tik liela... nabadzīgiem, kas nule iera... Vācijas, nebija un tādēļ vi... kus atlaida. Izsniedza k... pacinai cigarešu un palaid...

Runājot par cigaretēm, ... nepieminēt pašu pīpošanu, ... pīpo visās, gan iedomājam... neiedomājamās vietās. Pī... teātros, teātros un koncertz... mu mutuļu dēļ uz ekrāna ... skatuves maz kas redzams. ... alminčās un dūmu biezums ... mazāks par to, kāds ir bijis ... gas pussalā invāzijas laikā. ... pelnus un galus visur un ... met uz grīdas. Pelnu trauks ... tikpat reti sastopams, kā balt... bulis Latvijā.

Angļu baznīcas torņus ... krusti un ziloņa atveidi. Kāds ... ziloņim ar angļu baznīcu, es ... un to nezināja arī tie angļi, ... jautāju. Pēc dievkalpojuma ... tāja, stāvēdams pie baznīcas ... durvīm, spiež roku katram ... dzējam, kas nāk ārā no ba... Kuŗš kuram pateicas, nevar s... jo abi, kā mācītājs, tā dievl... saka: „Thank you!"

Visi angļi jūsmo par futbolu ... tams, ne jau spēles, bet naudā... Man bija izdevība par to pārli... tiea. Labu laiku pirms spēles ... ma laukumu malā jau gulēja ... ēimts zaļganu zaudējušu ska... un sanitāri nepārtraukti stiepē... jaunus, kraujot tos rindā kā ... celus. Sākumā domāju, ka t... futbola entuziasti, bet kāds a... man paskaidroja, ka tie ir totā... tora svētie mocekļi. Angļijā pa... futbola totālizātors un kur ir to... zātors, tur var viegli tikt pie nau... bet paspēle ir grūta un saīstīta ... zaļganas zaudēšanu. Vārdu sa...

rosināts dibināt Tēvzemes un Brīvības fondu

linchenē dzīvojošo latviešu komi- ziedojusi LCK RM 500.— ar zīmi, ka minētais ziedojums izlie- ums Tēvzemes un brīvības fonda inināšanai. Minchenieš komitejas ekšsēdis Fr. Grīnbergs par to iz- ās:

Ar jaundibināmo fondu varētu īvizēt mūsu cīņu par latviešu tas un valsts nākotni. No fondā rātiem līdzekļiem prēmiju veidā adzētu izsniegt materiālu atbalstu iem, kas cīnās par mūsu tautas u. Sevišķa vērība veltāma lat- šu publikācijas izkopšanai, lai biestā vārda aicinājumi ikvienā vietī pastiprinātu kalpošanu un vošanu mūsu vēsturiskajiem mēr- m. Nedrīkstam aizmirst arī daudz- nu mātes, kas ir kalpotājas tas tālākās dzīves nodrošināšanai, notiktiem periodiem fonda ciāla komisija piešķirtu naudas vas nacionāla darba darītājiem. lielāki būs fonda līdzekļi, jo pla- u darba mobilizācijas plānu va- m realizēt. Tādēļ jāvēlas, lai nchenieš paraugam rastos daudz otāju. Fonda žūrijas komisijas nākumos būtu ne tikai materiālā balsta piešķiršana, bet arī līdzekļu anizēšana un vākšana. Viens no iem veidiem ir piemaksas past- rku izdošana ar nacionāliem mo- iem. Pastmarkas ievērojami kal- u arī mūsu nācijas mērķiem, ja ākumam būtu šo mērķu noteikts audums."

Minchenes latviešu kolonijā ir ti- ap 300 cilvēku, kas cieši grupē- ies ap savu komiteju. Tās priekš- is ir Fr. Grīnbergs, bet locekļi E. iņš, J. Kalniškis, V. Gaujers un J. nvalds. Pateicoties atsaucībai, niteja bērnu apdāvināšanai msvētkos varēja ziedot RM 800.-, alidu atbalstam RM 500.— un pendijām trūcīgajiem studentiem 400.— Tuvākajā nākotnē nodo- ts rīkot referātu vakarus, bet ruārī notiks karnevāls, lai gūtu ekļus studējošo atbalstam, bērnu aras kolonijas ierīkošanai un in- alidu aprūpei. Ar tautiešu atbalstu nchenes latviešu komiteja iekār- usi arī pārnakšņošanas telpas rcoga Rūdolfa ielā 49.

Saņemami medikamenti

Latvijas Sarkanā Krusta medic rūpe (Heidelbergā, Sofienstr. 5) at- lina LSK nodaļām saņemt pieteik- preventīvās medicīnas līdzekļus amīnu, kaļķa uc preparātus). Da- ami arī vietējā Tonikuma pre- āti uc prev. līdzekļi. Šos prepa- us var saņemt nometnes arī tiešā, tur nav LSK pārstāvības, kas par rūpējas. Iepriekš ieteicams rak- ski sazināties.

VĒSTULES REDAKCIJAI

rists Reinis, Hekmondvikā, Anglijā

MANI PIEDZĪVOJUMI

Daudzi tautieši atstājuši nemīligo ciju un devušies darbā uz citām ēm. Daudzi uz Angliju. Laik- kstos parādījušies arī raksti par ves apstākļiem jaunajās vietās un rd arī daudz rūgtu vārdu. Darba stākļi esot grūti un jāstrādā ags, melns darbs.

Arī es strādāju Anglijā. Mans rbs lielā tekstilfabrikā un ar to nu apmierināts. Nu jā, tekstil- ks! — iesauksies neapmierinātie, m jau darīšana tikai ar mīkstu tu vilnu, kas tiem nekait. Bet tā v, strādāju mechaniskā daļā pie šīnu labošanas. Izpelnu 45 stundu rba nedēļā 5,5 mārc. Speciālists! atkal iesauksies oponenti. Jā, liels ciālists — Latvijā biju lauksaim- ks, bet Vācijā nometnē nebūvēju sa pilis, bet dažas nedēļas apmā- os elektriskā metināšanā un kā ls „speciālists" tagad arī strādāju izpelnu 40 proc. vairāk nekā nkāršs angļu strādnieks, bet tikai il. nedēļā mazāk nekā kvalificētie gļu strādnieki, kas fabrikā nostrā- juši desmitiem gadu.

Kas attiecas uz attieksmēm ar gļu darba biedriem, tad man jāsa- ka tie ir sirsnīgi un cenšas izpa- zēt, kur vien varēdami.

Tagad, salīdzinājuma pēc, dažus rdus par angļu naudas vērtību. pelnu 500 šiliņu mēnesī. Pirktspē- ziņā uz drēbēm un apaviem šī atbilst 50 Latvijas santīmiem, attiecībā uz pārējām precēm šī līdzinās latam.

Vēl viens svarīgs arguments: jā, ninieki vēl kaut kā var dzīvot, ko iesāks ģimenes cilvēki? Bet tāsim arī, vai ģimenes cilvēka voklis visā pasaulē materiāli nav tāks? Cik apskaužams bija strād- ku ģimenes tēvu stāvoklis Lat- ā?

Zviedrijas radiofons dod vietu ārzemniekiem

VĒSTULE LATVIJAI NO STOKHOLMAS

Daudzajiem tūkstošiem ārzemnieku, kas strādā Zviedrijas fabrikās, laukos un mežos, Stokholmas radiofons Jaungada vakarā veltīja īpašu raidījumu „Laimīgu jauno gadu desmit valodās", kurā uzstājās visu Zviedrijā strādājošo tautību pārstāvji un skanēja viņu mūzika un dziesmas. Skandinavi, dāņi, norvēģi somi nepiedalījās, jo viņus Zviedrijā uzskata par pašu cilvēkiem.

Raidījumu ievadīja igauņu archibīskaps Kapps un prof. Āvika Zviedrijā atjaunotais koris ar trim dziesmām. Igauņi zviedru zemē reprezentē lielāko ārzemnieku grupu, viņu te pāri par 20.000. Polu pārstāvja runu noslēdza Moņuško mazurka. Tālāk nāca austriešu apvienības pārstāvis un Vīnes zēnu koris.

Tad bija kārta latviešiem. Mums paredzētajās divi minūtēs skanēja „Dievs, svētī Latviju" (vienīgā himna visā raidījumā) Leona Reitera izpildījumā, uz kuras fona dzejnieks Andrējs Eglītis dedzīgi aicināja brāļus šajā zemē un visā pasaulē — tuvumā un tālumā — strādāt, plēst lidumus, art un sēt, gatavot pūru lielajai dienai, kad Lāčplēsis savu Laimdotu vedīs mājās. „Jaungada naktī Laimdotai vainags izliets, Lāčplēsim kāzas būs. Varbūt šogad vēl nepaspēs, bet būsim gatavi, locīsim pūru, lai nebūtu tukšinieki lielajā brīdī."

Nelielo čechu grupu Zviedrijā reprezentēja tās oficiālais pārstāvis — kultūras atašejs un dažas tautas dziesmas. Tālāk zviedru zemes jaunākie ārzemju strādnieki — nesen sabraukušie itāļi un ungāri — teica gandarījumu par laba darba iespējām, holandieša uzruna izskanēja Hārlemas doma slavenajā zvanu spēlē, vācu pārstāvis aicināja Zviedrijā esošo vācu jaunatni mācīties patieso demokratiju un brīvību, lai katrs ar sevis paša pāraudzināšanu un pārvērtēšanu palīdzētu visas tautas pārdzimšanai. Pēdējais bija lietuvietis Dr. Lingis ar ticības apliecinājumu brīvu Baltijas valstu nākotnei. Uzrunu nobeidza lietuviešu vīru koŗa sparīga tautasdziesma.

„Mēs pateicamies par mums teiktajiem labajiem vārdiem un novēlējumiem," teica zviedru spīkers, raidījumam beidzoties, „un arī no savas puses vēlam visiem ārzemju draugiem, kas raduši darbu mūsu zemē, laimīgu Jaungadu — Gott nytt år!"

Tas bija svinīgs raidījums zviedru radiofonā, kam vēl tik nesen bija „diplomātiska" nesaprašanās ar kāda kaimiņa sūtniecību, kas oficiāli pieprasīja divu krasi noskaņotu autoru svītrošanu no programmas, bet saņēma pieklājīgu atbaldi, ka zviedru radiofons un tā programma ir zviedru pašu lieta, gar kuru nevienam citam nav daļas.

Stokholmā, 2. janvārī.

T. Pēternieks

Baltijas fonds Ņujorkā

LATVIEŠU DP NOMETNĒS VĀCIJĀ JAU SAŅEMTI FONDA PIRMIE PALĪDZĪBAS SŪTĪJUMI

Baltijas fonds (Baltic Fond) ir palīdzības organizācija baltiešiem, kas nesen nodibināta Ņujorkā. Cik pagaidām zināms, fondu noorganizējuši mūsu draugi — amerikāņi. Pasākumu ierosinājusi Doroteja Grīna kundze, kas savā laikā darbojusies Parīzē, UNRRAs galvenajā mītnē Eiropā, bet fondu nodibinājusi tās meita — Forda kundze.

Baltijas fonda pirmie sūtījumi jau atvesti Vācijā. Saņemti 2 prāvi saiņi, kas speciāli veltīti divi mazām nometnēm. Sūtījumā ir segas, apakšveļa, cepures, vēja jakas un bērnu drānas. Šīs mantas izdalīs Kleinkecas un Dilingenas baltiešu DP nometnēs. Pieteikts arī cits sūtījums ar dažādām mantām 4000 baltiešiem.

K. Dziļleja

Rudens noskaņa

Vējš plosa koku.
Tam pēdējās lapas birst
Un dubļos kaisās.

Sirds, ko tu raudi?
Vai ziedus tu gaidi vēl,
Kad sniegs jau kaisās?

Ādolfa Kaktiņa godināšana

„Varbūt esmu sasniedzis tikai mazu mākslas pakalnu, bet augstās virsotnes man joprojām, šķiet, tāls, nesasniedzams mērķis" — atbildot uz daudziem sumināj umiem, teica Tēvzemes balvas laureāts Ādolfs Kaktiņš savā 45 gadu māksliniecis kās darbības atceres sarīkojumā 8. janvārī Eslingenā. Ziedu klēpji, daudzo organizāciju pārstāvju runas un nerimtīgi jubilejas koncerta apmeklētāju aplausi tomēr pierāda, ka, arī „mazajā mākslas pakalnā uzkāpis", Ādolfs Kaktiņš latviešu kultūras dzīvē ir vienreizēja personība un viņu turpmākās gaitās pavadīs mūsu trimdinieku saimes no sirds vēlēts dievpalīgs!

Jubilejas koncertā vēl piedalījās brīvm. Elza Mekše un Štutgartes filharmonijas orķestris diriģenta A. Melļa vadībā.

Pēc koncerta Ā. Kaktiņa cienītāji pavadīja dažas stundas klausoties jubilāra seno dienu līdzgaitnieku prof. Kugas un prof. Annusa atmiņu stāstījumos.

H. M.

Chronika

Mērbekas latviešu teātris M. Zīverta viencēlienu „Mīkla" un „Divkauja" inscinējumus sniedza gadmijās O. Uršteina režijā. „Mīklā" pēc ilgāka starplaika skatītāji atkal redzēja J. Šābertu joviālā pilsētas galvas lomā. Viņam cienīgi pretspēlētāji bija T. Kalve, O. Parņickis un E. Skujiņa. „Divkaujā" tradicionālo trisstūri veidoja M. Zīlava, K. Ģērmanis un R. Mucenieks, bez tam vēl piedalījās P. Dumpis un M. Zīle. Sekojošā Divpadsmitās nakts ainā, par kuras teksta „grozījumiem" atbildīgs teātra dramaturgs J. Roze, lāva skatītājiem satiras spoguli skatīt pašiem savas pašreizējās gaitas un likstas. Inscenējumiem dekorācijas gatavojis E. Dajevskis.

Iznācis mēnešraksta Laiks paplašinātā speciālburtnica ar prof. T. Grīnberga, prof. K. Kundziņa, R. Skujiņas, V. Tomas, J. Klidzēja, E. Ķezberes, E. Kores, Ed. Zicāna, A. Dziļuma, Anšlava Eglīša, Kn. Lesiņa, T. Tomsona, A. Niedras, Z. Lazdas, K. Zāles, K. Miķelsones, R. Galenieces, V. Kārkliņa, T. Zeltiņa, P. Aigara, P. Klāna, I. Grebzdes, J. Veseļa, K. Dziļleja, J. Šīrmaņa, J. Rudzīša, P. Ērmaņa, K. Kaufmaņa, A. Kaugara un P. Reteļa darbiem.

Iznākusi illustrēta brošūra angļu valodā Latvia, kurā sniegtas īsas ziņas par latviešiem un Latviju.

Mežs runā — saucas Elzas Kļaustiņas dziesmu un deju spēle bērniem. Spēle radusies, strādājot un vadot Ausmas nometnes bērnudārzu Kleinkecā un vērojot, pēc kā bērni tiecas. Spēlē var piedalīties 18—60 bērnu un tā piemērota bērnudārza vecuma bērniem. Izdevumu rotā autores illustrācijas krāsās, tā cena ir 10 markas, vairumā pasūtināma pie autores (Lettenlager Kleinkötz b. Günzburg/Do).

Knuts Lesiņš

ZIEMSVĒTKI TĒVA MĀJĀS

STĀSTS

(3. turpinājums)

„Nu, ko laba redzēji sapnī, Anniņ?" Edvīns nevīžīgi jautri uzsāk sarunu, piedāvādams viņai no pēperkūku trauciņa. „Vai šis atjāja baltā zirgā vai?"

„Zirga nebija."

„Par ko tad tā? Tad būs nabags . . . Vai tāpat kājām?"

„Tāpat."

„Teica ar ko — vai?"

„Neatceros."

„Kas tu par sieviški, ka neatceries sapņus! Tur tev katru lietu tā vajag iegaumēt, lai nekādu pārpratumu nebūtu pie iztulkošanas. Viens mazumiņš šā vai citādi — un iznāk kas pavisam cits, naglas vietā zārks."

„Es sapņiem neticu . . ."

„Par ko tā?"

„Murgi vien . . . Tik pagājušo rudeni drusku nobijos: redzēju vecmāmiņu ar nelaiķi mazo māsiņu pie rokas: abas virtuvē rikojas, un vecmāmiņa dod man no krūzes pienu dzert."

„Un tu dzēri?"

„Dzēru, vecmāmiņa dikti lūdzās . . ."

Edvīns jocīgi savelk pieri: „Tas ir nelāgi, nu tev būs jāmirst — šā vai tā. Ja veļi dod pienu dzert, vienmēr kāda ķeza gaidāma. Vismaz kāda slimība, cūciņa — vai tā kas apmēram."

„Ne es mīršu, ne es slimošu . . . Un jūs? Jūs ticat sapņiem?" viņa pievēršas man, redzēdama, ka saruna ar Edvīnu nevedīs nekādā galā.

„Kā kuŗo reizi . . . Kad cilvēks jūtas jauni, viņš sāk piekerties visādām parādībām . . . Es ticu vairāk tam, ko sapņo valā acīm."

„Vai tas piepildās?"

„Vismaz vērts papūlēties, lai piepildītos . . . tai ziņā tas ir labāk; bet kad tu, cilvēks, liecies gultā, nekad nevari zināt, kādā nelaimē tevi iešūpos; taisni baigi meitas, sevišķi pēc labām vakariņām."

Bet Anniņai acīm redzot nepatīk mans pārlēciens jokdarībā, to viņa no Edvīna diezgan dzirdējusi. Viņa nolaiž acis un purcī kabatas lakatiņu. Pirkstiņi viņai slaidi un smalki, tā ir prasītos pēc gredzeniem, bet roka sarkana, vietām apskrambāta. Dzīve reizēm jokojos: baltas rokas, gareniem, sārtiem nadziņiem, zīda kleitu ar pikantu vaļumu, varbūt vēl sudrablapsu ap kaklu — dāma kas dāma! Bet tā nu viņa nav. Un — kas zina, vai tā nav labāk.

Brālēns ācim redzot pamanījis, ka es Anniņu nopētu.

„Nudien, tu izskaties šodien pēc svaigi cepta pīrādziņa", Edvīns saka, „tā ir gribas iekost!"

Tādu valodu viņa latkam nav no Edvīna radusi. Nesapratnē viņa skatās tā smaidošajā sejā, cietais vaibsts ap muti atkal sasprindzis.

„Nē — vai zini, Anniņ, tagad tev jādod mums katram pa bučai . . ." Edvīns piemiedz man aci un nocel Anniņu no krēsla.

„Kas jums tur tiks? Brokastis tak esat ēduši . . ."

„Kas mums tur tiks, to mēs paši zināsim, bet tu nekļepurojies pretī kā peldināms kaķēns! — Kas tu par meitu, ka negribi Ziemsvētku rītā puišiem mutes dot! — Re — brālēns lai, rīdzinieks, nemaz nezina, kā lauku meičas dod mutes." Edvīns vēlreiz piemiedz man aci. „Kad mēs tevi šitā saņemsim, ko tu mums diviem padarīsi! Nu?"

Par ablem mēs ieņemam Anniņu vidū, turēdami katrs vienu viņas roku aiz muguras.

„Vai jūs nopietni vai?"

„Nu kā tad, ka nopietni," Edvīns rūc, „kas tad tādā reizē jokojas!"

„Es negribu . . ." Anniņas augums pēkšņi kļūst brīnum atsperīgs, par ablem mēs viņu tikko noturam. Edvīns pagriež man pretī viņas galviņu, un ja nu neesmu gluži nelga, tad man viņa jānoskūpsta, kaut gan jūtos kaut kā neērti.

Bet Edvīns ar tādu skūpstu nav apmierināts. „Š — no tevis jau arī nekā nava!" viņš nopukojas, saņem Anniņas galvu ar abām plaukstām un uzspiež viņas mutei kārtīgu buču, ka noskan vien. „Tā, redzi . . ."

Anniņa atsēstas krēslā, drusku aizelsusies un piesarkusi.

Ienāk krustmāte aicināt pusdienās. Viņa kaut ko mana: „Ko tad jūs tam skuķim esat nodarījuši?"

„Ko nodarījuši?" Edvīns pārprasa. „Zināma lieta — ko! Kam nāk pie puišiem ciemā?"

Krustmāte šūpo galvu: „Abi jūs man esat labi, ar vienu slotu pērami."

„Ujā, memm, vai tad būs svētrita sprediķis? Vai tu tāpat nedarīji, kad biji jauna?" Edvīns pacel māti un izgriež viņu gaisā pa apli, ka brunči noplīvo, tad nobučo.

„Edim, dulnais," viņa rājas. Bet dēla aušīgums arī viņu padarījis jautru. Es sāku apbrīnot Edvīnu viņa spējā izkulties no visādiem stāvokļiem. Bet kad atskatos Anniņā, viņa patiešam nocel kabatas lakatiņu no acs un, man liekas, viņas mute drusku noraustās. Viņa pieceļas un seko krustmātei. Es aizturu Edvīnu: „Vai bija labi? Tu neredzēji, ka viņa gandrīz sāka raudāt?"

Brālēns smejas: „Nu — lai, nobirs asara — kļūs vieglāka sirds! Domā — aiz bēdām? Skuķim tāpat vajaga savu Ziemsvētku, vai mums žēl?"

Varbūt Edvīns ir labāks dvēseļu tulks par mani, bet es jūtu: kaut kas te nav kārtībā; tāds labdarības veids, vismaz pie Anniņas, man liekas apšaubāms.

Pie pusdienu galda, protams, nav manāms, ka viņai būtu kas pāri nodarīts. Viņa ēd maz, klusē, nelikdamās ne zinis, ja saruna pārtrūkst: tā nav viņas daļa.

Saruna pamazām ievirzās lietiškīga. Tiek pārrunāti govju atnešanās laiki un visas tādas lietas, kuŗas jāsauc īstā vārdā, lai saprastu. Anniņa kļūst runīgāka. Viņu labprāt uzklausa.

Uz ceļa noskan kamanu pulkstenītiņš.

„Šķiests aizbrauca — kunga prūtā, —" krustmāte mēļo.

„Vai nu tik agri — pusdienā?" Edvīns šaubās.

Bet krustmāte zina labāk: „Kad jau pulkstenis pie ilkss ātā, tad pašam orķestris galvā: dzirnavnieco galdu uzklājusi."

„Pulkstenis pie ilkss vai sveša sieva pie auss — tik pašam rādās, ka citi nedzird," tēvocis nosaka. „Kur tie mātiški krāšņu muti, tur allaž reģimente ar taurēm brauc."

Mēs ceļamies no galda un ejam ārā: Edvīns — zirgu jūgt, es — piekabināt slēpes. Man jādodas ceļā pirmajam, lai Duksis nāktu man līdzi, citādi viņš neatlaidīsies no Edvīna.

Anniņa apvilkusi puskažociņu, trušādas cepuri un atvadās.

„Nu pagaidi — aizvedīšu," Edvīns piedāvājas. Anniņai jālaiž pusotra kilometra: tur viņai mājas, pie mātes brāļa.

„Ne man jūdzi, ne es braukšu," viņa cieti nosaka.

Edvīns vaibsta seju: „Kad ne — ne. Atnāc rīt uz balli."

„Vai būs liela balle?"

„Šitāda!" Edvīns izpleš rokas

„Tad jau man ar būs vietas. Atnākšu." Viņa nekad nesmaida, reizēm liekas, nupat, nupat būs, bet tikai acis ieplešas platāk. Trušādas cepure nokust kā rūķa micīte ceļa līkumā, šiki, šiki.

Kamēr es pielāgoju slēpes, iznāk ārā tēvocis. „Uz kuŗu pusi laidīsi?"

„Uz mežu un tad — redzēs."

Viņš noskatās uzmanīgi, klusēdams manā ricībā; kad esmu jau spieķu siksniņas uzmaucis dilbos, izņem no kabatas ābolu.

„Še — ka neslāpst."

Ābolus viņš parasti kabatās nenēsā. — Paldies.

Es iebāžu ābolu azotē blakus krustmātes sviestmaizēm un aiziet!

Augšā — rijas kalnā. Nu, Duksi, kuŗš pirmais? Sniegs šķīst, saule žilbina acis. Apakšā piesalis — glums, virsū — piesnidzis; ko labāku vari vēlēties?

Lāgiem Duksis priekšā, lāgiem es, bet lejā man misās: ceļā iebrauktas cietas, sasalušas sliedes, viena slēpe netiek no ēzes ārā, kājas iet katra uz savu pusi, es noliekos sāniski. Duksis lēkā apkārt riedams, metas man uz krūtīm, laiza seju, ieķer pārpriekā sniegu . . . Arī sunim Ziemsvētki!

(Turpmāk beigas)

Angliskas īpatnības

MŪSU FEĻETONISTA DRŪMA VĒSTULE NO ANGLIJAS

Anglija nav Latgale, bet īpatnību Anglijā nav mazāk. Par to pārliecinājos jau pirmajā dienā, kad mani gribēja sabraukt dīvstāvu autobuss. Traukdamies pa ielas kreiso pusi, tas gandrīz nopūta manas vienreizējās dzīvības sveci. Tādā kārtā laimīgi iepazinos ar vienu no angliskām īpatnībām — ar braukšanu pa kreiso pusi.

Ielas angļu pilsētās ir tā piekaisītas cigaretēm un tie ir dažādos kalibros. Dabīgi, ka lielākiem kalibriem brīvprātīgie strādnieki veltīja lielāku vērību. Divi no mūsu transporta krita kārdināšanā. Ar graciozu kustību, kas atgādināja dziļu reveransu pie angļu galma, viņi nolecās un dažus galiņus pacēla. Kā no zemes izauga divi policisti un abus kolekcionārus aizstiepa uz iecirkni. Tur viņiem paskaidroja, ka par cigaretēm galu pacelšanu jāmaksā sods — desmit mārciņas. Protams, tik lielas summas nabadziņiem, kas nule ieradušies no Vācijas, nebija un tādēļ viņiem grēkus atlaida. Izsniedza katram pa paciņai cigaretes un palaida vaļā.

Runājot par cigaretēm, nedrīkst nepieminēt pašu pīpošanu, Anglijā pīpo visās, gan iedomājamās, gan neiedomājamās vietās. Pīpo kinoteātros, teātros un koncertzālēs. Dūmu mutuļu dēļ uz ekrāna resp. uz skatuves maz kas redzams. Pīpo pat slimnīcās un dūmu biezums tur nav mazāks par to, kāds ir bijis Sērburgas pussalā invāzijas laikā. Cigaretes pelnus un galus visur un vienmēr met uz grīdas. Pelnu trauks Anglijā tikpat reti sastopams, kā baltais zvirbulis Latvijā.

Angļu baznīcas torņus grezno krusti un ziloņa atveidi. Kāds sakars zilonim ar angļu baznīcu, es nezinu, un to nezināja arī tie angļi, kuŗiem jautāju. Pēc dievkalpojuma mācītājs, stāvēdams pie baznīcas izejas durvīm, spiež roku katram dievlūdzējam, kas nāk ārā no baznīcas. Kuŗš kuŗam pateicas, nevar saprast, jo abi, kā mācītājs, tā dievlūdzējs, saka: „Thank yor!"

Visi angļi jūsmo par futbolu, protams, ne jau spēles, bet naudas dēļ. Man bija izdevība par to pārliecināties. Labu laiku pirms spēles sākuma laukumu malā jau gulēja kāds simts samaņu zaudējušu skatītāju un sanitāri nepārtraukti stiepa klāt jaunus, kraujot tos rindā kā stenceļus. Sākumā domāju, ka tie ir futbola entuziāsti, bet kāds angļis man paskaidroja, ka tie ir totālizātora svētie mocekļi. Anglijā pastāv futbola totālizātors un kur ir totālizātors, tur var viegli tikt pie naudas, bet paspēle ir grūta un saistīta ar samaņas zaudēšanu. Vārdu sakot, skatītāji bija zaudējuši savu angļu mieru un mazliet nervozēja. Nav brīnums: pēc dažām minūtēm noskaidrotos, vai viņi kļūs par miljonāriem, vai savu naudu var uzskatīt tikpat kā iemaksātu MOPRĀ.

Nekur nav tik sarežģītas naudas sistēmas kā Anglijā. Tas vēl nav nekas, ka mārciņa līdzinājas 20 šiliņiem, bet šiliņš — 12 pensiem; ir vēl raibākas lietas. Piemēram: ir puskrona, kas līdzinājās divarpus šiliņiem, bet veselas kronas nav. Ir florins, kas līdzinājas diviem šiliņiem, bet viens šiliņš nav pusflorins — tas ir „bobs". Metāllnaudas sameŗi arī ir diezgan īpatnēji. Viena pensa naudas gabals nav neko mazāks par apakštasīti, bet sešu pensu naudas gabals nav neko lielāks par transitnometnes blakti. Trīs pensu gabals ir kantains un kurpju zoles biezumā.

Preču cenām ir graujošas īpatnības. Kartupeļi ir dārgāki par galu. Lopbarības bietes ir dārgākas par kviešu miltiem. Zirņi ir dārgāki par cukuru. Sīpoli ir dārgāki par šokolādi. Zābaku ziede ir dārgāka par sviestu.

Drūmais

Vai ekskaralis Michails sūdzēsies UN?

INS ziņo no Lozanas, ka Rumānijas ekskaralis Michails nopietni apsverot iespējamību nodot viņa piespiestās atkāpšanās lietu UN. Arī Michaila tēvs ekskaralis Karols, pēc BBC ziņām, Lisabonā izteicies, ka Michails noteikti piespiests atkāpties, un tas esot notikums ar liktenīgām sekām ne vien Rumānijai, bet visai pasaulei, jo esot jauns pierādījums komūnisma uzkundzēšanās tieksmēm pret tautas gribu.

„New York Herald Tribune" speciālkorespondents ziņo no Lozanas, ka Michaila pavadoņi nopietni norūpējušies par to, vai būs iespējams samaksāt viesnīcu un pārtikas rēķinus. Ja izrādīsoties patiesas baumas, ka Rumānijas jaunā valdība gatavojoties apķīlāt visus bijušā karaļa īpašumus, tad viņš būšot pirmais Balkānu valdnieks, kas devies trimdā pilnīgi bez līdzekļiem. Viņš neesot paņēmis līdz nevienu no kroņa dārglietām. Vienīgā vērtslieta, kas viņam esot līdz, esot krievu „uzvaras ordenis", ko viņam piešķīra pēc Antonesku padzišanas. Šai ordenī esot vairāki īsti dārgakmeņi, kam liela vērtība. Reuters ziņo, ka Michails Lozanā jau paziņojis vēlēšanos pārdot divus no četriem automobiļiem, ko atvedis līdz, jo neesot naudas.

Bukarestas radiofons paziņojis, ka lielākā daļa no bijušā karaļa īpašumiem jau nodota tautai. Īpašumi esot tik lieli, ka vajadzējis iecelt īpašu komisiju to pārvaldīšanai un sadalīšanai. Michailam vien esot piederējuši vairāk nekā 23.000 ha zemes, bet karaliskajai ģimenei kopā vairāk nekā 150.000 ha ar pilīm, mežiem, bankām, fabrikām utt.

Jaunās Rumānijas tautas republikas karogs esot zili-dzelteni-sarkans vertikālās svītrās. Republikas ģerbonis atrodas dzeltenās svītras vidū. Ģerboņī ir traktors un trīs fabrikas skursteņi uzlēcošas saules laukumā, bet visam apkārt apvītas kviešu vārpas un uzraksts „Rumānijas tautas republika".

Praktiski visu varu Rumānijā pārņēmusi piecu vīru padome jeb „prezidijs", kas kopīgi izpildīs valsts galvas funkcijas. Par prezidija prezidentu izraudzīts vēstures profesors Konstantins Parhons, par sekretāru Georgs Stere, kas abi it kā esot bezpartejiski. Parhons tai pašā laikā ir arī rumāņu-padomju draudzēšanās apvienības priekšsēdētājs.

Valdības pārkārtošana notikusi arī Dienvidslavijā, kur maršals Tito atlaidīs 3 ministrus, bet četrus pārcēlis jaunos posteņos. Tai pašā augstākās padomes sesijā arī ratificēti līgumi ar Bulgāriju, Ungāriju un Rumāniju.

NYHT, DM, BBC

Atklāti pagrīdnieki un ieroču slēptuves Čechoslovakijā

Austrijas iekšlietu ministrs Helmers par Štirijā atklāto nacionālsociālistisko pagrīdes organizāciju intervijā paskaidrojis, ka drošības iestāžu enerģiskie soļi pierādot valdības gribu un spējas likvidēt jebkādu kaitīgu un noziedzīgu elementu darbību, bet šādus gadījumus ārzemēs pārāk izceļot un pārspīlējot, tā kaitējot Austrijas republikas cieņai. Ministrs sazvērniekus apzīmēja par vienkāršiem dēkaiņiem, kas nekā cita neesot mācījušies, kā vienīgi karošanu.

Bohēmijā un Morāvijā atklātas ieroču un spridzekļu slēptuves, ko, domājams, esot noslēpuši vācu armija un izdzītie Sudētijas vācieši cerētai „atriebes stundai". Pēc iekšlietu ministrijas domām, Čechoslovakijā pastāvot vēl vairāk šādu slēptuvju. Kara materiālu rūpīgais iesaiņojums un slēptuvju stratēģiskais novietojums liekot domāt, ka tie glabāti plašai sistēmatiskai sabotāžai un nav nejaušas kara atliekas

NYHT

A. Vanaga vienība — Francijas futbola kausa izcīņas uzvaras favorīts

Vēl 64 vienības cīnās par Francijas futbola kausu — RC. Paris rekordsvara — Favorītu zaudējumi Havrā — Spēlētāji meklē jaunas mājas vietas

VĒSTULE LATVIJAI NO PARĪZES

Apakšējā uzņēmumā — A. Vanags

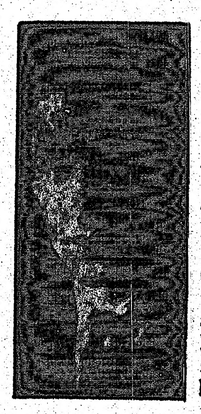

Skatītāju miljonus vēl saista Francijas futbola meistarsacīkstēs, bet arvien biežāk laikrakstu slejās redzami arī kausa izcīņas rezultāti. Par Francijas kausu vēl cīnās 64 spēcīgākās profesionālo un amatieru futbola vienības. Kam šogad vislielākās uzvaras izredzes? Atbilde skan pārsteidzoši: Le Havres izlasei! Sākumā likās tiri vai neticami, ka 2. līgas vienību uzskata par uzvaras faktoru. Bet par tās līdzšinējiem sasniegumiem lai runā skaitļi: pret RC. Paris 5—1, Stade Francais 1—0, Lille 2—2, Francijas meistaru Robaix 4—1, Nancy 1—1, St. Ettienne 2—2! Tie ir pārsteidzoši rezultāti. Ja nu vēl atceramies, ka Le Havre sastāvā par centra uzbrucēju spēlē mūsu futbolists A. Vanags un ka viņš ar savu agrāko vienību RC. Strasbourg jau pērn tika līdz kausa izcīņas finālam, tad mēs priecātos, ja arī 1948. g. kausa izcīņas finālā līdzi spēlētu latvietis.

•

Kausa izcīņa īsteni iesākās jau pirms Ziemsvētkiem. Augstāko uzvaru Parīzes Kolumba stadionā guva K. Ārena vienība RC. Paris, ar 13—0 rezultātu pievelcot savu mazo pretinieku UC Ovenilly. Vēl ietekmīgas uzvaras guva H. Galja vienība Lens, pārspējot savu pretinieku 9—2. Zaudējuma rūgtumu nācās piedzīvot ļoti spēcīgajai Lionas profesionālai vienībai, kas pagarinājumā zaudēja amatieru izlasei Chamond 2—3. Tā bija lielākā sensācija aizvadītajā kausa izcīņas svētdienā. Par īstu 1. līgas vienību pievelcēju izveidojusies 2. profesionālās līgas Le Havre izlase. Vienīgā spēcīgā vienība, kas vēl nav viesojusies Havrā, ir Reims. Pēdējā meistarsacīkšu kārtā Le Havre uzvarēja Avignon 5—0. Pirmo un trešo vārtu ieguvējs bija A. Vanags.

•

Francijas meistarsacīkstēs ir noteikums, ka spēlētāji savas biedrības var mainīt līdz pirmā rīņķa nobeigumam. Pēdējās nedēļās notiek īsts futbolistu apmaiņas drudzis. Visaugstāko „sāpju naudu" — 1.200.000 franku vēlās saņemt Liona par savu rezerves centra uzbrucēju Locio. Sevišķa interese par šo spēlētāju ir Red Star Paris vienībai, kas atrodas priekšpēdējā vietā. Vienības tremņus gan vada slavenais austrietis Jordāns, bet neveiksmes turpinās. RC. Paris savu Dienvidamerikas centra uzbrucēju Cisnerosu un puslabo uzbrucēju Persini vēlās pārdot kādai 2. līgas vienībai. Francijā ļoti iecienīti ungāru spēlētāji. Tā šajās dienās Parīzi sasniedza 3 ungāru uzbrucēji, to vidū arī RC. Paris gaiditais pastiprinājums Gvilajs. Parīzieši jau pasteigušies vinu izmēģināt savā amatieru vienībā sacīkstē Orleānā. Tur to novēroja slavenais franču futbola trenētājs Džulē Vandorēns un viņa spriedums bija iznīcinošs. Par viņu, ko RCP gaidīja 4 mēnešus, Vandorēns pateica: „Gvilajs ir tikpat ātrs, kā Žannas d'Arkas piemineklis Martroja laukumā." Gaidīsim, kas notiks tālāk.

Parīzē, janvārī.

Vold. Baumanis

Sīvas kaujas Mandžūrijā

Mandžūrijā, kur stāvoklis bija kļuvis ļoti kritisks, nacionālisti guvuši zināmus panākumus. Piektdien ziņoja, ka atsists komūnistu uzbrukums Mandžūrijas galvaspilsētai Mukdenai, bet sestdien, ka atgūts Tientsinas dzelzceļš, ko komūnisti bija pārrāvuši. Vācijas komūnistu laikraksts „Der Start" apgalvo, ka Ķīnas nacionālisti pielietojot indīgas gāzes. Nekāda apstiprinājuma šai ziņai tomēr nav. Reuters ziņo no Vašingtonas, ka jau tuvākās nedēļās sagaidāma apspriede kongresā par palīdzību Ķīnai. Trumens savā vēstījumā pieprasījis šim nolūkam 300 milj. dolaru.

Padomju Savienība ar notu pārējām lielvalstīm pieprasījusi, lai Japānas miera līgumu izstrādā četru lielvalstu ārlietu ministru padome. ASV tomēr jau paskaidrojušas, ka nepiekrītis šim priekšlikumam. Japānas miera līgumu vajagot izstrādāt visām tām valstīm, kas aktīvi piedalījušās karā pret Japānu.

DAŽOS VĀRDOS

Plūdu postījumi Zāras apgabalā novērtēti uz 1,5 miljardiem franku.

Pagaidu slimnīcas kara gūstekņiem no padomju joslas iekārto angļu joslā, jo līdzšinējā pieredze rādot, ka 30—35 proc. visu to, kas atgriežas no krievu gūsta, tūlīt jāievieto slimnīcās.

Jaunas pastmarkas Vācijas amerikāņu joslai izdos 1. februārī.

Panamas valdība paziņojusi, ka būtu ar mieru atjaunot sarunas ar ASV par amerikāņu militāriem atbalsta punktiem Panāmā.

Par monarhijas atjaunošanu Beļģijā tiešas sarunas sāks trimdā dzīvojošais karalis Leopolds un ministru prezidents Spāks. Pielaiž varbūtību, ka Leopolds atteiksies no troņa par labu savam dēlam.

Sarkani ugunīgs ķermenis ar zaļgani gāzveidīgu asti esot novērots virs amerikāņu armijas bazes Klintokountijā un kļuvis jaunākā mistērija ASV. Viens lidotājs, to vajādams, nosities.

Iekšējās drošības labā Francija sadalīta 8 „drošības joslās", ko vadīs īpaši komisāri, kas pakļauti tieši iekšlietu ministram.

17 gaļēji kreisā spārna Francijas sociālisti nodibinājuši jaunu „demokratiski sociālistisku vienības kustību". Viņi to izdarījuši tai brīdī, kad bija aicināti sociālistu partijas disciplīnas komisijas priekšā par asu partijas vadītāja Leona Blūma kritizēšanu.

„Vienu dienu bērniem" ir sauklis, ar kuru UN bērnu palīdzības komitejas priekšsēdis Česters Baulss, kas patlaban devies uz Eiropu, mudinās visas Eiropas nācijas ziedot vienas dienas izpeļņu trūcīgu bērnu atbalstīšanai.

Spiegi Kanādā

KĀ NOVĒRSA MĒĢINĀJUMU IZVEST NO KANĀDAS ATOMBUMBAS NOSLĒPUMU

(Beigas)

Kad izmeklētāji bija darbojušies jau trīs mēnešus un pierādījumu materiāli aizņēma jau veselu sējumu, Makenzijs Kings sāka bažīties, cik ilgi vēl varēs novilcināt lietu, nerīkojoties aktīvi.

Pirmās grūtību pazīmes atklājās 1945. g. decembrī. Pulkvedis Zabotins piepeši aizbrauca. Viņš par to neziņoja Kanādas valdībai, pie kuras bija akreditējies, bet aizbrauca uz Nujorku un tur pēdējā brīdī, pirms krievu tvaikoņa „Aleksandrs Suvorovs" atstāja ostu, uzkāpa uz tā. Amerikāņu muitnieki, kas nepaguva viņam pat dokumentus noprasīt, bija pēdējie amerikāņi, kas viņu redzēja. Vēlāk dzirdēja baumas, ka viņš miris ar „sirds trieku" drīz pēc atgriešanās Maskavā. Dažas dienas vēlāk vēstnieks Zarubins apmeklēja kanādiešu valdības ierēdņus un paziņoja, ka viņam jāizbrauc uz Maskavu dienesta darīšanās. Viņš apsolīja drīz atgriezties, bet nekad vairs neieradās.

Bija skaidrs, ka padomju iestādes uzzinājušas, cik plaši izmantoti Guzenko dokumenti, un 1946. gada sākumā nebija vairs šaubu, ka briest jauni notikumi. Ārlietu ministru konference Maskavā bija beigusies nesekmīgi. 5. februārī Kanādas parlaments pilnvaroja speciālu karalisko komisiju spiegu apkarošanai, ar tiesībām rīkoties pilnīgi neatkarīgi un ievākt materiālus pēc saviem ieskatiem. 14. februārī komisija pieprasīja 12 personu aizturēšanu. Lai gan apcietināšanas gribēja izdarīt slepeni, Makenzijs Kings nolēma, ka šāda akcija tomēr radīs ievērību un izšķirās ievadīt sarunas ar padomju lietvedi Otavā Nikolaju Belochvostikovu, kas vēstnieka aizbraukšanas laikā bija pārņēmis vēstniecību.

Kings pats vēlāk par sarunu ziņoja: „Es pateicu viņam, ka gatavoju ziņojumu parlamentam par kādu nezināmu valsti, kas saņēmusi informāciju, bet es vēlos, lai viņš zina, ka runāju par Padomju Savienību. Es pats izteicu gatavību sazināties tieši ar premjēru Staļinu, lai saņemtu paskaidrojumus par šiem ārkārtējiem notikumiem."

Kamēr Makenzijs Kings apspriedās ar lietvedi, jātnieku policija jau ieņēma izejpozīcijas. 15. februāra rītausmā viņi ielauzās MakDžilla universitātē, Montrealas universitātē, Toronto universitātē, valūtas komisijā un valsts pētījumu padomē. Neviens no tiem, ko tai dienā apcietināja, nebija iedomājies, ka viņu jau vairākus mēnešus novēro. Makenzijs Kings parlamentā pavisam īsi paziņoja, ka iegūta nemaldīga informācija par Kanādai naidīgu darbību, kurā piedalījušies arī kādas ārvalsts vēstniecības dalībnieki.

Otrā okeana pusē Londonas Skotlend Jarda komisārs Berts tai pašā dienā nolēma aprunāties ar Dr. Alenu Nennu Meju, kas telegrammās bija dēvēts par „Aleku".

„Vai jums, Dr. Mej, zināms, ka no Kanādas izplūdušas ziņas par slepeniem pētījumiem atomenerģijas laukā?"

Mejs cieši skatījās komisāram acīs. „Tā ir pirmā reize, kad par to dzirdu."

„Vai jūs zināt, ka mums zināms, ka jums Londonā bija norunāta satikšanās ar kādu, kas par to interesējas, bet šī satikšanās nenotika?"

Mejs neatbildēja.

Pulkvedim Bertam un Skotlend Jardam nebija ko steigties ar apcietināšanu. Bet Kanādā bija sākusies drudžaina darbošanās, lai no apcietināto aģentu izteicieniem uzzinātu kaut ko par tiem aģentiem, kurus vēl nebija izdevies identificēt. Visvairāk izmeklētāji interesējās par jautājumu kāpēc aģenti darbojušies. Vairums apcietināto bija laudis ar visaugstāko izglītību un labiem ienākumiem. Bija skaidrs, ka viņus nav vilinājusi nauda. Un nopratināšanas materiāli arī rādīja, ka svarīgākais aģentu darbošanās motivs bijis „politiska ideoloģija" un psiholoģiska sagatavošana komūnistiskā sūniņu „studiju grupās". Karaliskās komisijas ziņojumā teikts, ka vislielāko „psiholoģiskās sagatavošanas" darbu veikušas komūnistu partijas organizētās „psiholoģiskās sagatavošanas studiju grupas", kas izrādījās plaši noorganizētas visā Kanādā. Ziņojumā teikts arī, ka komūnistu partija atrunājusi sabiedrībā redzamas personas no atklātas iestāšanās partijā, bet gan tās uzaicinātas pievienoties slepenām sūniņām un grupām. Visvairāk partija centusies iesaistīt šais grupās studentus, zinātniekus, augstākus ierēdņus, kā arī tādus, kam varētu būt izredzes par ierēdņiem kļūt."

Raksturīga bija profesora Gersona izturēšanās nopratināšanā. Inspektors Hervisons par to ziņoja:

„Es parādīju Gersonam viņa paša rokrakstā sacerētus dokumentus no Guzenko krājumiem un jautāju, vai viņš atzīst, ka tas viņa rokraksts. Viņš teica, ka rokraksts tiešām ļoti līdzīgs. Jautāju viņam vēl, vai viņš bieži izrakstījis svarīgas ziņas no pētījumu centra dokumentiem, un vai šāda izrakstīšana ietilpst viņa pienākumos. Viņš atbildēja, ka būtu ļoti grūti precīzi noformulēt viņa pienākumus, bet izraksti katrā ziņā nepieciešami. Es tad paziņoju Gersonam, ka pārtraukšu nopratināšanu uz 24 stundām un vēlos, lai viņš šai laikā apsver, vai viņš, būdams Kanādas pilsonis, negribētu palīdzēt savai valdībai, sniedzot ziņas par citiem spiegu tīkla dalībniekiem. Nākošā dienā Gersons man paziņoja, ka prasība saistīta ar dažādām personīgas dabas grūtībām un lūdza laiku vēl apdomāties līdz sestdienai. Sestdienā viņš paziņoja, ka ir izšķīries. Viņš atzinis, ka viņa izredzes ļoti drūmas, ka viņš kļūdījies un rīkojies aplam. Bet viņš nespētu sadzīvot ar pašu sirdsapziņu, ja kādu nodotu."

Maskavā pa to laiku publicēja ziņojumu, ka daži padomju militārā atašeja darbinieki Kanādā saņēmuši no Kanādas pilsoņiem ziņas, kam gan neesot lielas vērtības, jo tās visas jau esot atrodamas Amerikā iespiestās grāmatās. Padomju valdība tomēr nekavējoties atsaukusi savu militāro atašeju.

Kanādas karaliskā komisija noskaidroja, ka neviens no izpaustajiem noslēpumiem nav grāmatās publicēts. Daudzus izmeklēšanas dokumentus nepublicēja arī pēc tiesas sprieduma, jo atzina, ka daļa informācijas tik slepena, ka joprojām ar to jārīkojas rūpīgi un piesardzīgi. Blakus ziņām par atomenerģiju šai ļoti slepenās informācijas katēgorijā ietilpa ziņas par radaru, zemūdeņu sameklēšanas ierīcēm, jaunām sprāgstvielām, par kurām ziņas drīkstētu būt tikai Kanādai un ASV. Daudz informācijas par rūpnīcu atrašanās vietām un režošanas sistēmām, pēc komisijas atzinuma, „varētu noderēt sabotāžas organizēšanai".

Kad karaliskā komisija izdeva pirmo pagaidu ziņojumu, Londonas Skotlend Jarda inspektors Vaitheds ierodās Jarda kolledžā un angaidīja Dr. Meju, pie auditorijas durvīm.

„Man ir pavēle jūs apcietināt," viņš teica. „Es jums to tūlīt nolasīšu priekšā."

Mejs cieši saklāva lūpas. „Labi," viņš teica. „Kaut ko tādu jau gaidīju."

14. martā dažas minūtes pēc 11 vakarā Kanādas jātnieku policijas seržants Nocls klauvēja pie Froda Rozes Otavas dzīvokļa durvīm. Roze pašlaik runāja pa telefonu ar kādu Toronto reportieri, kas gribēja zināt vai Roze jau apcietināts. „Nē," teica Roze. „Es neesmu apcietināts." Viņš iekāra klausuli, gāja atvērt durvis un tūlīt patiešām bija apcietināts.

Kaut arī daudzas rakstītas un mutvārdu liecības rādīja, ka Roze saistīts ar daudzām spiegu tīkla personām, viņš liedzās liecināt vai sniegt jebkādus paskaidrojumus karaliskajai izmeklēšanas komisijai.

Komisija darbojās no 1946. gada februāra līdz jūnijam. Sodīšanu nodeva tiesai. Dažus attaisnoja pierādījumu trūkuma dēļ, bet svarīgākajiem spiegu tīkla līdzdalībniekiem piesprieda šādus sodus: Dr. Mejam — „Alekam" 10 g. cietumā, Fredam Rozem — 6 g., Gersonam — „Grejam", Lunanam „Bekam" un Dernfordam Smitam „Beg-Bodo" katram pa 5 g., Mazeralam „Beglijam" — 4. g., bet abām sievietēm „Norai" un „Elijai" pa 3 g. katrai.

Sīvas kaujas Mandžūrijā

Mandžūrijā, kur stāvoklis bija kļuvis ļoti kritisks, nacionālisti guvuši zināmus panākumus. Piektdien ziņoja, ka atsists komūnistu uzbrukums Mandžūrijas galvaspilsētai Mukdenai, bet sestdien, ka atgūts Tientsinas dzelzceļš, ko komūnisti bija pārrāvuši. Vācijas komūnistu laikraksts „Der Start" apgalvo, ka Ķīnas nacionālisti pielietojot indīgas gāzes. Nekāda apstiprinājuma šai ziņai tomēr nav. Reuters ziņo no Vašingtonas, ka jau tuvākās nedēļās sagaidāma apspriede kongresā par palīdzību Ķīnai. Trumens savā vēstījumā pieprasījis šim nolūkam 300 milj. dolaru.

Padomju Savienība ar notu pārējām lielvalstīm pieprasījusi, lai Japānas miera līgumu izstrādā četru lielvalstu ārlietu ministru padome. ASV tomēr jau paskaidrojušas, ka nepiekrītis šim priekšlikumam. Japānas miera līgumu vajagot izstrādāt visām tām valstīm, kas aktīvi piedalījušās karā pret Japānu.

DAŽOS VĀRDOS

Plūdu postījumi Zāras apgabalā novērtēti uz 1,5 miljardiem franku.

Pagaidu slimnīcas kara gūstekņiem no padomju joslas iekārto angļu joslā, jo līdzšinējā pieredze rādot, ka 30—35 proc. visu to, kas atgriežas no krievu gūsta, tūlīt jāievieto slimnīcās.

Jaunas pastmarkas Vācijas amerikāņu joslai izdos 1. februārī.

Panamas valdība paziņojusi, ka būtu ar mieru atjaunot sarunas ar ASV par amerikāņu militāriem atbalsta punktiem Panāmā.

Par monarhijas atjaunošanu Beļģijā tiešas sarunas sāks trimdā dzīvojošais karalis Leopolds un ministru prezidents Spāks. Pielaiž varbūtību, ka Leopolds atteiksies no troņa par labu savam dēlam.

Sarkani ugunīgs ķermenis ar zaļgani gāzveidīgu asti esot novērots virs amerikāņu armijas bazes Klintokountijā un kļuvis jaunākā mistērija ASV. Viens lidotājs, to vajādams, nosities.

Iekšējās drošības labā Francija sadalīta 8 „drošības joslās", ko vadīs īpaši komisāri, kas pakļauti tieši iekšlietu ministram.

17 gaļēji kreisā spārna Francijas sociālisti nodibinājuši jaunu „demokratiski sociālistisku vienības kustību". Viņi to izdarījuši tai brīdī, kad bija aicināti sociālistu partijas disciplīnas komisijas priekšā par asu partijas vadītāja Leona Blūma kritizēšanu.

„Vienu dienu bērniem" ir sauklis, ar kuru UN bērnu palīdzības komitejas priekšsēdis Česters Baulss, kas patlaban devies uz Eiropu, mudinās visas Eiropas nācijas ziedot vienas dienas izpeļņu trūcīgu bērnu atbalstīšanai.

Mūsu skolēni slēpo Alpos

Latviešu slēpotāju mītnē Berchtesgadenā 2. periodā pulcējās skolu jaunatne, kas tur sagaidīja arī 1948. gadu. Vecā gada vakarā pl. 11 mītnes meistara V. Skrastiņa vadībā jaunieši devās kalnos. Tā bija brīnišķīga nakts, kad zvaigznes un mēness apgaismoja sniegotos Alpus. Gadu mijā atskanēja „Klusa nakts, svēta nakts!", ko jaunie slēptotāji dziedāja pie svecītēs mirdzošās eglītes kalnu plegāzē. Kursu vadītājs saviem jaunajiem draugiem teica: „Audziet lieli un esiet stipri savai dzimtenei Latvijai."

Laiks mūsu skolēniem kalnos nebija labvēlīgs. Atkušņa dēļ dažas dienas pat vajadzēja palikt mītnē. Gada sākumā notika pārbaudes sacīkstes. Sacensībās zēniem 7 km slēpojumā uzvarēja A. Vallis (32:59,0 min.). Viņš bija arī labākais slalomists. Abu sacensību kopvērtējumā 1. bija Alvars Vallis ar 48 p., 2. G. Baumanis 46 p., 3. V. Lismanis (visi Vircb.) 40 p., 4. Z. Balodis, 5. lietuvietis J. Reskauskas, 6. G. Liepiņš un G. Zeidaks, 8. E. Kibermanis (visi Hanava), 9. Iet. V. Martinonis (Darmšt.), 10. I. Silgadis (Fišb.) un J. Valtenbergs (Han.).

Sacīkstēs meitenēm 3,5 km slēpojumā (20:30,0 min.) un slalomā L. v. ieguva I. Viļuma, bet nobraucienā uzvarēja V. Ozoliņa. Visu 3 sacensību kopvērtējumā 1. v. izvirzījās Vija Ozoliņa (Baireita) ar 52 p., 2. I. Viļuma 48 p., 3. M. Viļuma (abas Han.) 46 p., 4. E. Kalniņa (Baireita), 5. A. Bračiņa (Augsb.), 6. Z. Mačane (Vircb.), 7. M. Heine, 8. R. Daldere, 9. B. Kaufmane, 10. V. Ozoliņa (visas Hanava).

Tagad jaunieši atkal atgriezušies savās nometnēs un labi apņēmušies šī skolas gaitās.

Ant. Vīnerts

Sportista laulības: Valkas nometnes labākais vieglatlēts K. Upenieks salaulājies ar A. Akmentiņu.

Alberts Šeibelis, viens no latviešu populārākajiem futbolistiem, kopš rudens spēlē Nirnbergas vācu vienībā ASN Pfeil. Viņš sekmīgi cīnās ari Valkas nometnes galda tenisa izlasē. 27. dec. Šeibelis kļuva 41 g. v., bet sporta laukumu atstāt vēl nedomā.

Kā izskaidro baumas par Staļina nāvi

ASV ārlietu ministrs Māršals piektdien Vašingtonā paskaidrojis, ka ārlietu ministrijai neesot zināms nekas tāds, kas varētu apstiprināt izplatītās baumas par Staļina nāvi. Amerikāņu prese bija publicējusi ziņas par šādām baumām, kas esot izplatītas Sveicē un Turcijā. Šīs ziņas bija pārņemtas galvenokārt no Sveices preses, bet par šādu baumu cirkulēšanu Ankarā un Istanbulā ziņoja AP.

Sveices sociālistu laikraksts „Berner Tagwacht" sniedza ziņu ar virsrakstu „Staļins miris", liekot šo virsrakstu pēdiņās. Tajā baumas par Staļina nāvi bija izskaidrotas ar agrākiem ziņojumiem, ka Staļins esot slims un staigājot uz krukļiem, kā arī ar zviedru vēža slimību speciālista Bervena lidojumu uz Maskavu. „Berner Tagwacht" norādīja, ka šo baumu pamatā daļēji varētu būt „vēlēšanās", bet fakts esot tas, ka Staļins atturējies no piedalīšanās starptautiskās konferencēs un ka viņam jau 67 gadi.

Laikraksts „Der Bund", kas stāv tuvu Sveices valdībai, apgalvoja, ka par Staļina nāvi esot bijusi runa Sveices valdības aprindās. Valdības locekļi paskaidroja, ka viņiem šādas informācijas neesot. „Der Bund" savai ziņai līka virsrakstu „Staļins miris?" — ar jautāšanas zīmi, bet kādā vēlākā tā paša numura izdevumā virsraksts bija pārtaisīts: „Par Staļinu". „Berner Tagwacht" vēl norādīja, ka baumas par Staļina nāvi vēl neesot atsaukušas oficiālās padomju iestādes Bernē, kaut gan agrāk līdzīgas baumas atsauktas nekavējoties.

Padomju aprindas Nujorkā visas tamlīdzīgas ziņas apzīmēja par „ziedošas fantazijas ražojumiem" un izskaidroja ar profesora Bervena lidojumu uz Maskavu un bijušā Brazilijas vēstnieka Maskavā izteikumiem, it kā Staļins esot daļēji triekus skarts. Londonā padomju aprindās paskaidrots, ka Staļins vēl pirms nedaudzām dienām esot bijis klāt kādā izrādē Maskavas teātrī. Padomju vēstniecības sekretārs Londonā uz jautājumiem atbildējis: „Es neticu, ka tas būtu taisnība."

Pēc dažām radio ziņām zviedru profesors Bervens šodien paredzējis doties atpakaļ uz Stokholmu. Maskavā viņam bijušas sarunas ar padomju medicīnas speciālistiem, un viņš apskatījis padomju slimnīcas. Pēc citām ziņām, Bervens gaidīts atgriežamies Stokholmā jau vakar. No zviedru puses esot paskaidrots, ka Bervena lidojumam uz Maskavu neesot bijis sakara ar Staļina veselības stāvokli.

NYHT, BBC

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. ieskaitot), maksā RM 7.— mēnesī; pasūtinot kolektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 6.— mēnesī par eks. Studinājumu maksa: RM 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi par puscenu, bet ne mazāk kā RM 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai". (12b) Gömbarg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

PATEICĪBA

Sirsnīgāko pateicību izsaku Šlezvigas latviešu virukorim, koncertmeistaram Z. Dumpja kgm un visiem, kas piedalījās mana mīļā nelaika vīra

KRISTAPA PLAUŽES

apbedīšanā 1947. g. 10. decembrī Šlezvigas Michaelis kapos.

Glafira Plauže

†

Mūsu mīļā

LŪCIJA VOITIŠĶIS,

dzim. 1908. g. 12. novembrī, mirusi 1947. g. 26. decembrī. Kremātizēta un apbedīta Augsburgā.

Piederīgie

†

Ar skumjām paziņojam, ka ātrā nāvē miris mūsu mīļais tēvs un vectētiņš

Augusts Rubulis,

dzim. 1884. g. 7. janv., miris 1947. g. 25. decembrī Flensburgā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

meitas, mazmeitiņa, znots, krustmeita un Kaiņiņu ģimene

Es sapņi par dzimteni
Pagalvi liku . . .

†

1947. g. 3. decembrī pēkšņi šķīrās no mums

drēbn. amata meistars

KRISTAPS PLAUŽE,

dzim. 1880. g. 21. jūnijā Ozolnieku pag., apbedīts 1947. g. 10. decembrī Šlezvigas Michaelis kapsētā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

sieva Vācijā, māsasdēls Austrijā, māte, brāļi, māsa un citi piederīgie dzimtenē

†

Pēc ilgas, smagas ciņas ar grūtu slimību 1947. g. 19. dec. Heidelbergā, Rorbachas slimnīcā, miris mūsu mīļais

inž. mežkopis

LEO EOLANDS,

dzim. 1909. g. 17. septembrī. Apbedīts 1947. g. 23. decembrī Manheimas galvenos kapos, latviešu nodalījumā.

Piederīgie Vācijā, Kanādā un Latvijā

†

Ar skumjām paziņojam, ka ātrā nāvē miris mūsu mīļais tēvs un vectētiņš

Augusts Rubulis,

dzim. 1884. g. 7. janv., miris 1947. g. 25. decembrī Flensburgā.

Viņu mīļā piemiņā paturēs

meitas, mazmeitiņa, znots, krustmeita un Kaiņiņu ģimene

Es sapņi par dzimteni
Pagalvi liku . . .

Šim numuram pievienotas 2 lapaspuses, kuras sanem ATPŪTAI pasūtinātāji.

anādā

NO KANĀDAS ATOMBUMBAS MU

jautājumu kāpēc aģenti darbojies. Vairums apcietināto bija ūs ar visaugstāko izglītību un em ienākumiem. Bija skaidrs, viņus nav vilinājusi nauda. Un atināšanas materiāli arī rādīja, svarīgākais aģentu darbošanās ivs bijis „politiska ideoloģija" un oloģiska sagatavošana komūsku šūninu „studiju grupās". aliskās komisijas ziņojumā s, ka vislielāko „psiholoģiskās tavošanas" darbu veikušas koistu partijas organizētās „psioģiskās sagatavošanas studiju as", kas izrādījās plaši noorgatas visā Kanādā. Ziņojumā s arī, ka komūnistu partija atjusi sabiedrībā redzamas perus no atklātas iestāšanās partijā, gan tās uzaicinātas pievienoties ām šūninām un grupām. airāk partija centusies iesaistīt grupās studentus, zinātniekus, tākus ierēdņus, kā arī tādus, varētu būt izredzes par ierēdkļūt."

ksturīga bija profesora Gersoizturēšanās nopratināšanā. Intors Hervisons par to ziņoja: s parādīju Gersonam viņa paša akstā sacerētus dokumentus no nko krājumiem un jautāju, vai atzīst, ka tas viņa rokraksts. teica, ka rokraksts tiešām ļoti s. Jautāju viņam vēl, vai viņš izrakstījis svarīgas ziņas no umu centra dokumentiem, un šāda izrakstīšana ietilpst viņa ikumos. Viņš atbildēja, ka būtu grūti precīzi noformulēt viņa ikumus, bet izraksti katrā ziņā ciešami. Es tad paziņoju Germ, ka pārtraukšu nopratināšaz 24 stundām un vēlos, lai viņš laikā apsver, vai viņš, būdams das pilsonis, negribētu palīdzēt valdībai, sniedzot ziņas par n spiegu tīkla dalībniekiem. šā dienā Gersons man paziņoja, rasība saistīta ar dažādām perās dabas grūtībām un lūdza vēl apdomāties līdz sestdienai. ienā viņš paziņoja, ka ir izšķiViņš atzinis, ka viņa izredzes rūmas, ka viņš kļūdījies un rīs aplam. Bet viņš nespētu vot ar paša sirdsapziņu, ja kādotu."

skavā pa to laiku publicēja zinu, ka daži padomju militārā ja darbinieki Kanādā saņēmuKanādas pilsoņiem ziņas, kam neesot lielas vērtības, jo tās vijau esot atrodamas Amerikā stās grāmatās. Padomju valtomēr nekavējoties atsaukusi militāro atašeju.

nādas karaliskā komisija noroja, ka neviens no izajiem noslēpumiem nav grāpublicēts. Daudzus izmeklēdokumentus nepublicēja arī esas sprieduma, jo atzina, ka informācijas tik slepena, ka ām ar to jārīkojas rūpīgi un dzīgi. Blakus ziņām par atomiju šai ļoti slepenās inforas kategorijā ietilpa ziņas par u, zemūdeņu sameklēšanas m; jaunām sprāgstvielām, par ziņas drīkstētu būt tikai Kaun ASV. Daudz informācijas pnīcu atrašanās vietām un raas sistēmām, pēc komisijas ata, „varētu noderēt sabotāžas zēšanai".

karaliskā komisija izdeva pagaidu ziņojumu, Londonas nd Jarda inspektors Vaithads s Jarda kolledžā un sagaidīja eju, pie auditorijas durvīm. n ir pavēle jūs apcietināt," eica. „Es jums to tūlīt nolasīšu ā."

s cieši saklāva lūpas. „Labi," eica. „Kaut ko tādu jau gai-

martā dažas minūtes pēc 11 Kanādas jātnieku policijas s Noels klauvēja pie Freda Otavas dzīvokļa durvīm. Roze runāja pa telefonu ar kādu reportieri, kas gribēja zināt ze jau apcietināts. „Nē," teica „Es neesmu apcietināts." ekāra klausuli, gāja atvērt un tūlīt patiešām bija apcie-

arī daudzas rakstītas un rdu liecības rādīja, ka Roze ar daudzām spiegu tīkla perviņš liedzās liecināt vai jebkādus paskaidrojumus kajai izmeklēšanas komisijai. isija darbojās no 1946. gada a līdz jūnijam. Sodīšanu noesai. Dažus attaisnoja pierātrūkuma dēļ, bet svarīgāspiegu tīkla līdzdalībniepiesprieda šādus sodus: Dr. — „Alekam" 10 g. cietumā, Rozem — 6 g., Gersonam — m", Lunanam „Bekam" un rdam Smitam „Beg-Bodo" pa 5 g., Mazeralam „Begli- 4. g., bet abām sievietēm un „Elijai" pa 3 g. katrai.

muram pievienotas 2 tapasa, kuras saņem ATPŪTAI pasūtinātāji.

Alfonss Grants

NĀCARIETIS UN INVALIDS

LEĢENDA

Uz efeju apzaļota celma sēdēdams, viņš vērās baltā kubā, kas, it kā mazgādamies saules staros, turējās sīksti pieķēries kalna sniegotai virsotnei. Nē, skats tomēr vīla, — sanatorija bija labu tiesu zem sniega joslas, plaša izcirtuma vidū.

Jēkabs Liniņš smaidīja, kaut pie katra elpas vilciena viņam zem abām lāpstiņām radās nelāgas, asas sāpes.

Nē, tur viņš vairs neies atpakaļ! Šī viņa apņemšanās būs nelokāma!

Jēkabs bija daudz zaudējis: pie Volchovas viņu bija smagi savainojusi mīna, pie Madonas artilērijas šāviņš viņu padarījais par kroplī, un Vācijas lazaretēs viņš ieguva vēl trešo nelaimi — tuberkulozi. Bet sirds? Tā bija kļuvusi vēl kautrāka un jūtīgāka.

Slimība, kas mitinājās viņa ķermenī, bija kā smags lāsts, bet vēl nelāgāka par to bija gurdā vientulība — tā iesūca viņu sevī un liba viņam apkārt, kā toreiz staipīgā rāva, kad viņš, pāri Birzgaļu purviņam rokot grāvi, bija iestidzis viltīgā, sūnu apsegtā akacī Torelz, tvarstot rokām grīšļa pudurus, vienīgā doma bija: Nenoslīkt, . . . dzīvot . . . dzīvot . . .!

Un tagad? Dažu reizi viņš bija kļuvis pavisam glēvs, vēlēdamies, kaut nāve drīzāk nāktu tam pakaļ. It sevišķi tādās reizēs, kad dedzināja sāpes plaušās un viņam nevarīgu roku vajadzēja slaucīt papīra mutautiņā asinis.

Nē, kādēļ lai viņam būtu jāmirst tagad, kad beidzies karš? Pēc dažiem gadiem dzīves pulsam būs atkal aizgājušo laimīgo dienu miers. Zeme, pavasari arot, smaržo arī citur, ne tikai tēva tirumos.

Astoņi vīri toreiz nometās tilta galā. Septiņi neatgriezās, bet viņš palika dzīvs.

• •

Laikam tas bijis Dieva lēmums, viņai piedzimt par ļaužu ārstu. Netīra, noplukušās drānās tērpusies, viņa vilkās pa sādžas vienīgo ielu, un bars ielas zēnu svieda viņai ar dubļiem, kas uz brīdi pielipa viņas melnajam, sairušajam tērpam un tad krita uz ceļa atpakaļ. O, ja viņas Antonio vēl būtu dzīvs, tad tie rezgali gan tā nedarītu!

Viņa pārlika papīra puķu pušķi no labās rokas kreisajā un ar labo aizbāza savēlušās, sirmās matu sprogas aiz izbālējušā, bet kādreiz košā dzeltenā galvas lakata. Antonio bija labs dēls. Kādēļ viņu izveda no būdas un turpat aiz olīves nošāva? Viņa nejautāja to virsniekam un karabīnieriem. Tie bija jauni zēni, tāda pat vecuma kā Antonio. Kāds viņiem to bija pavēlējis darīt. Kas gan viņiem pašiem būtu bijis par prieku nošaut Antonio? Viņa bija veca muļķe, bet viņa zināja, ka karaviriem nedrīkst pretoties. Karavīri paklausa virsniekiem, un tie, savukārt, klausa ģenerāļiem. Tā bija stāstījis Antonio un Antonio bija jauns un gudrs. Jā, toreiz viņa pat nezināja, ko darīt visupirms, krist pie Antonio līķa un raudāt — asaras viņu vai smacēja nost, — vai pasniegt virsniekam krūzi kazu piena, jo viņš bija pavisam bāls un nosvīdis. Antonio līķi neviens nedrīkstēja aizkārt. Tam bija jāpaliek par biedinājumu citiem.

Otrā naktī no kalniem nonāca Antonio biedri un apraka viņu turpat zem olīves.

Un tad ciemu pārsteidza karš. Viņa gulēja līdzās savām kazām un raidīja lūgšanas Jaunavai, — bet nevienu nevarēja noskaitīt līdz beigām, jo pie katra lielgabala grāviena kāda kaza bailēs ieblēja, un tad viņai tā bija jāmierina: „Nebīsties, kazin. Jaunava sarga mūs! Būtu pie mums Antonio . . ."

Garas, pelēku karavīru rindas aizsoļoja uz ziemeļiem. Antonio biedri nonāca ielejā un līdzi nesot plandošus Italijas karogus, apbedīja Antonio Brāļu kapos. Atonio esot varonis. Antonio esot moceklis . . .

Viņa iekašņāja papīra puķu kātus kapa kopiņas pelēcīgajā smiltī. Tā, tagad bija labi, viņa varēja te sērst visu garo pēcpusdienu.

„Sieva, kam tu skumsti? Nezūdies, neviens no tiem, kas šeit atdusas, nav miris. Tikai cilvēka acs ir nejūtīga pret aizpasaules brīnumiem. Varbūt šai brīdī tavs dēls ir noliecies pie tevis un tīra tavu dubļiem nomētāto svārku . . ."

Viņa juta mugurai pārtekājam saltus drebuļus, bet zilo acu lēnprātīgais skats un smaidīgais vaigs nelāva nobīlim gūt varu pār viņu. Lielajam Nācarietim bija gari, zeltaini, vidū šķirti mati un kupls, lejup krītošs tērps. Bet tik kalsns un nomocīts, kādu to rādīja svētbilde baznīcā, viņš neizskatījās.

„Vai tu tiešām esi Jēzus no Nācaretes", viņa kā šaubīdamās jautāja.

„Es redzu tavas šaubas un dzirdu tavas domas. Skati manas rētas, tad zudīs tava mazticība." Viņš pagrieza plaukstas uz āru, un viņa patiešām saskatīja naglu atstātās brūces.

Asins sīkos pilienos sūcās no brūcem.

„Vai tev ļoti sāp, Pestītāj'?" viņa līdzcietīgi jautāja.

„Tev ir laba un vienkārša sirds." Kapa kopas galā, pusieputināta smiltis, gulēja sarūsējusi bruņu cepure. Kāds karavīrs laikam to bija pametis. Jēzus izrausa to no smiltīm un apsēdās uz tās.

„Esmu piekusis. Man jāatrod un jāatdod cilvēkiem patiesība. Tālus ceļus esmu gājis, bet nevaru to atrast". Viņa balsī bija gluži cilvēcīgs izmisums.

„Varbūt otrpus kalniem . . ." viņa pamāja ar roku kalnu virzienā. „Varbūt."

Viņai kļuva Jēzus žēl.

„Neej šodien tālāk. Pieņem atpūtu manā būdā. Man ir vēl gabals maizes un šķīsta slaukuma piens. Un es izmazgāšu tavu tērpu."

Viņš piecēlās un nolika bruņu cepuri atpakaļ vecajā vietā.

„Paldies tev. Ir jau vēls, un līdz nākošam rītam es gribu pāriet kalnus. Bet kādu atmiņu es gribu tev atstāt." Viņš pavērsa skatu pret debesīm. Melni vētras un negaisa mākoņi mācās no ziemeļiem. „Drīz būs ziema un tev nebūs vairs ziedu, ko nolikt uz Antonio kapa."

Viņš nolieca un ar savainoto plaukstu noglāstīja nožēlojamās papīra puķes. Un raugi: to vietā ziedēja smaržīgs narcišu cers. „Tava labā sirds tās kops pat stiprākā ziemas salā. Ardievu sieva, man laiks ir doties tālāk."

Viņa nolieca galvu, lai noskaitītu lūgšanu. Pagāja dažus soļus, Jēzus apstājās. „Vai tu nedotu man vienu ziedu līdzi ceļā? Varbūt, ka man kāds jāiepriecina."

„Ak, Pestītāj, kam lūdz to, kas tev pašam pieder!"

• •

Pēkšņi Jēkaba uzmanību saistīja balts stāvs, kas nāca augšup no ielejas. Kā gan tas bija iespējams jo tai pusē nebija pat kārtīgi iemītas tekas? Vējā plivinājās nācēja tērps.

Jēkabs nomanīja tādu kā baigumu mostamies sevī. Vai acis nemānīja? Satraukums par divaino parādību

No pastāstu virknes Gaujmalas vīri

Sestdiena.

Gaujas līča krastā vīri pūlas piestiprināt plostu. Viņi steidzas, jo saule vēsta dienas darbu beigas, un augšā aiz kuplā ceriņu žoga tos gaida plostnieku iemīļotā piestātne — vecās Luzes krodziņš.

Vīri izsalkuši, vīriem slāpst.

Tievs dūmu pavediens liecina, ka Luzes virtuvē silst desiņu katls, un jautras balsis vēsta ciema puišu sestdienas vakara ievadījumu.

Tuvējo kaimiņu puiši ir jau klāt — Luze pasniedz kausus. Sīka auguma mūzikants galda galā spēlē akordeonu. Par jautrības trūkumu neviens nevar sūroties.

„Krodzniec, nāc un pildi kausus! Pirmie izžuva, pirms mēs tos ieraudzījām . . . Pasteidzies!" spēlētājs mudina.

„Es nāku, es steidzos," Luze atsaucas. „Vīri no Gaujas arī tūliņ būs klāt," viņa, kā garāmejot, piebilst.

Ārā dimd smagi soļi. Tur nāk plostu vadītājs Jēkabs ar saviem puišiem.

Vai klusi un uz pirkstu galiem tie lai ierastos krodziņā? Nē, pagalmam jārīb, durvīm jāklaudz un balsīm jāskan tālu, jo garais Jēkabs ar saviem vīriem nāk . . .

„E—ē, jūs tur, dodiet vietas! Mēs neesam raduši kaktā tupēt!" Jēkabs sveiciena vietā uzsauc.

Vīri pie galda sakustas, sasēžas ciešāk. Daži pat pieceļas kājās.

Spēlētājs pārtrauc uzsākto maršu. „Maksā man labu alu, būšu tev pateicīgs un paklausīgs kalps . . ." viņš saka un mierīgi paliek savā vietā.

Ar troksni plostnieki sameklē ķeblīšus, ar troksni apsēžas. Varētu sākties sešas dienas gaidītais vakars. Bet Jēkabu sadzēlusi spēlētāja piezīme.

„Krodzniec, alu!" viņš cērt dūri galdā. „Un neaizbildinies, ka šie sauszemes balamutes jau izlakuši visu . . . Man šausmīgi slāpst!"

„Mans kauss arī ir tukšs," spēlētājs pacilā smago stikla trauku.

Jēkaba pierē kroka kļūst dziļāka.

„Tāds tas paliks ilgāku laiku!"

„Tiešām? Es gribētu zināt, kas man var aizliegt drusku paplostot. Ne nu Gaujā, bet tā — ar alus kausu . . ."

Jēkabs lēnām pieceļas.

„Puiši, jūs redzat šo spēlmani! Siks viņš ir. Nav tur daudz ko iesākt. Bet mēle — mēle tam strādā kā drigalka. Vai mēs to varam pieļaut?"

„Nē!"

„Nē!" plostnieki atsaucas.

Jēkabs pārlaiž skatu garajam galdam.

„Puisit, spēlē! To mēs tev atļaujam. Bet alu? Alu vairāk ne pilītes! Tas šovakar piederēs mums . . ."

„Palēnām, kungi! Man arī slāpst. To jums nevajaga aizmirst."

„Par tavām slāpēm maza bēda. Es tevi aiznesīšu uz Gauju . . . Izpeldināšu . . . Tad tev vairs slāpju nebūs!"

„Jēkab, nealtiec! Jēkab!" Luze piecērt kāju.

Luzes alus ir salds, bet vārdi bieži vien skarbi. Un vīri garos zābakos, neaizpogātiem svārkiem un stiprām dūrēm bez ierunām raduši paklausīt Luzes pavēlēm.

Soreiz Jēkabs pārkāpj senseno, nerakstīto Luzes krodziņa likumu. It kā krodzinieces vārdus nedzirdējis, viņš tuvojas spēlētājam. Muskuļotās rokas sagrābj mazo vīriņu un pacel gaisā.

Plostnieki rēc, sit plaukstas:

„Lūk, tā mēs rīkojamies!"

„Kam nepatīk, lai pazūd!"

Bet tad nodreb krodziņa sienas:

„Vīri, mie—r—rā! Ne vārda vairāk!" Jēkabs ļauj savai balsij valu. Uzmanīgi viņš nosēdina spēlētāju uz ķeblīša.

Spēlētājam trūkst abu kāju . . .

Otrā galda galā stāv Luze. Lielā alus krūka rokās tai mazliet dreb.

„Robiņ," viņa klusi saka, „spēlē nu tālāk savu maršu. Man liekas... Jēkabam slāpes būs jau pārgājušas . . ."

„Tā ir, Luzes māt," Jēkabs pamāj.

Līdz pusnaktij Luzes krodziņā šķind kausi, skan dziesmas un akordeons. Vēl un vēl Jēkabs pilda vīru kausus, arī spēlētāja kausu, bet viņa paša lūpas paliek sausas.

LATVIJA ATPŪTAI

LATVIAN NEWSPAPER

radīja klepus lēkmi. Kad gan viņu atbrīvos no šim mokām? Acis viņam pieplūda asarām.

„No šī brīža tu esi atpestīts no savām sāpēm un ciešanām!"

No klepus vairs nebija ne mana. Krūtis ieplūda maigs, remdens, pēc sveķiem un plavu siena smaržojošs gaiss. Nu viņš jutās kā pēc rīta cēliena, kas aizvadīts, izplaujot vēra lieknainās vietas. Pupulakšu treknās trijlapas kaudzēm bija birušas pāri zilam izkapts asmenim. Kad rasa siltumā izgaroja un ko plaut vairs atlika plavas augstums ar sauso, skarbo vārpatu, tad viņš nometās vēra malā, zem augstajām eglēm. Tad bija tikpat labi kā tagad.

„Tu esi pacietībā nesis savu krustu. Tu esi cīnījies pret jaunu varu un varmācību, un tev nav savu galvu kur nolikt. Sevi tu apvieno visus tos tūkstošus manu brāļu, kuri tālab, ka viņi cīnījušies par taisnību, ir izstumti no cilvēku vidus. Vilkus šodien mīļo to asinskāres un aso zobu pēc. Manos laidaros avis tiek plosītas un mani ganāmpulki iznīdēti. — Ak, Tēvs, kādēļ tu mani esi sūtījis šai posta un izmisuma zemē!"

Zeme sāka drebēt pērkona grāvienos. Zibens skarts ozols dega kā milzīgs sārts.

Jēkabs juta, ka viņā kas dalās. Vai gars tiecās atstāt miesas čaulu? Tas nozīmēja, ka jāmirst, bet baiļu vairs nebija.

„Tēvs mani aicina atpakaļ. Vai tu gribi nākt man līdz?" Nācarieša sejā mirdzēja aizpasaulīgs gaišums.

„Es nevaru aiziet no saviem brāļiem."

„Neraizējies par to. Daudzus tu satiksi tur augšā. Tavas zemes gaitas ir galā. Nāks jauna draudze, kas stieps rokas pēc savas tiesas. Pieminot tevi un tavus nelaimīgos brāļus, tā izcels taisnību patiesības gaismā. Tava ciņa ir galā."

„Es eju Tev līdzi, Pestītāj."

• •

„Skaties, Ansi, tas tur nikst jau kopš agra rīta," teica vecākais malkas cirtējs, raudzīdamies uz saknupušo stāvu netālajā pakalnā. „Dzīvs cilvēks tik ilgi nepakustējies nevar nosēdēt."

Jaunākais bija gauss švābs. „Lai viņš tur sēd, kas man daļas!"

Krēsloja, kad abi malkas cirtēji devās mājup.

„Pieiesim paskatīties," teica vecākais, pamādams uz pakalna pusi.

Ansim gan gribējās ātrāk nokļūt mājās, bet viņš pazina arī vecākā neatlaidību.

„Nu labi."

Dīvains, nelādzīgs vēsums saldēja Anša muguru. Nē, ja tas tur būs miris, tad viņš nekad pa šo celu vairs nestaigās. Te spokosies.

„Miris," vecais noteica un nopūta cepuri.

„Blutsakrament," nopurdēja Ansis un nodomāja: „Kālab tas nevarēja nomirt citā vietā?"

„Palīdzi, novietosim mirušo galus."

Jēkabs gulēja uz zemes, kūra smaržoja pēc siena, jo vasara bija neparasti karsta, tik karsta, ka zāle sažuva jau augot.

„Skaties, narcise! Ziedoša narcise tik vēlu rudenī!" izsaucās Ansis, paceldams no zemes trauslo ziedu.

„To Dievs dāvājis mirušam," noteica vecais un pārmeta krustu. „Uzliec to viņam uz krūtīm."

Mašīnas, kas paātrina cilvēka domāšanu

ELEKTRONU ZINĀTNES PRAKTISKIE BRĪNUMI

Ārzemju presē, rakstos par tehnikas jautājumiem, blakus pazīstamajam jēdzienam „elektrisks", tagad jo bieži sastopams otrs, radniecīgs jēdziens „elektronisks". Tā apzīmē to zinātnes nozari, kas devusi tādus sasniegumus, kā radio, televiziju un radaru un kas it īpaši balstās uz mācību par atoma uzbūvi un elektroniem. Elektroni ir sīkas vielas daliņas, daudz sīkākas par atomiem, un, rupji attēlojot, katrs atoms sastāv no vidējā kodola, ap kuru milzīgā ātrumā virpuļo elektroni, līdzīgi zemes un citu planētu riņķošanai ap sauli. Elektronu kustības ātrums ir tik liels, ka tos var iedomāties kā nepārtrauktu masu, kas kustas ap atoma kodolu. Katrs elektrons lādēts ar nelielu elektrības lādiņu, un elektriskā strāva īstenībā ir elektronu plūsma.

Vairums elektrisko ierīču un izgudrojumu dibināti uz faktu, ka sakarsēti metalli izdala elektronu plūsmas. Radio spuldzes ir ierīces, kas ļauj elektronu straumi novirzīt, sadalīt un citādi kontrolēt, tā ka to iespējams izmantot praktiskiem mērķiem. Tā kā elektronu kustības ātrums ir tūkstošiem kilometru sekundē, bet var iedomāties, ka radio spuldzes, lietotas riteņu un citu mašīnu elementu vietā, spētu īsā laikā paveikt ārkārtīgi lielu darbu. Praktiski tas tā arī ir. Piemēram, ar radio palīdzību iespējams kādu ziņu gandrīz vienā mirklī noraidīt visai pasaulei, kamēr visattīstītākajām mechaniskajām ierīcēm vajadzīgas dienas. Viena vai otra veida spuldzes arī ir gandrīz visu elektrisko ierīču galvenā daļa.

Viens no pārsteidzošākiem elektronu tehnikas izpaudumiem ir tā sauktās elektriskās jeb, pareizāk sakot, elektroniskās smadzenes. Ir ļoti daudz svarīgu zinātnisku problēmu, kuru tehniskā atrisināšana prasa tik garus, kaut, varbūt, principā vienkāršus, matēmatiskus aplēsumus, ka problēmu gandrīz vai neiespējami atrisināt. Piemēram, sikam kādas valsts pārtikas patēriņa aplēsumam jāiekalkulē miljoniem atsevišķu faktu un skaitļu, bet elektroniskās smadzenes to paveic īsā laikā un turklāt neķļūdīgi. Liktos gan, ka apzīmējums „elektroniskās smadzenes" nav laimīgi izvēlēts, jo tas rada priekšstatu, it kā šīs ierīces spētu izpildīt arī patstāvīgas domāšanas funkcijas. To tās, protams, nespēj vairāk par jebkuru citu mašīnu. Tās gan, spējīga cilvēka vadītas, spēj veikt konkrētus uzdevumus neticami ātri un pareizi. Elektroniskajām smadzenēm gan vēl iespējams likt, saskaņā ar iepriekšēju plānu, automatiski izvēlēties vienu no vairākām iespējamībām, bet arī tā tomēr ir mechaniska operācija.

Darbā un laika ietaupījums, ko dod šīs ierīces, tomēr ir ārkārtīgi liels. Dažam zinātniekam var gadīties problēmas, kuru matēmatiskā atrisināšana uz papīra prasītu ne vien mēnešus, bet gadus vai pat vairāk nekā viena cilvēka mūžu, bet elektroniskās smadzenes to paveic stundās vai minūtēs. Tās nespēj domāt cilvēka vietā, bet gan palīdz cilvēkam domāt daudz ātrāk nekā ar savām smadzenēm vien.

Viens no elektronu zinātnes praktiskiem izmantošanas veidiem ir fotoelektriskās ierīces. Piemēram, ir aizsardzības ierīces pret zagļiem, kur zaglis ar savu ķermeni pārtrauc kādu neredzamu staru un liek iedarboties fotoelektriskai šūninai. Šo principu iespējams izmantot visdažādākajām kontrolierīcēm, iepriekš noteiktos gadījumos liekot aparātam dot kādu redzamu vai dzirdamu signālu. Šīs ierīces tā var ietaupīt darba spēku, atļaujot vienam cilvēkam pārraudzīt lielāku skaitu atsevišķu mašīnu vai ražošanas procesa posmu.

Elektronu mikroskops ir ierīce, kur gaismas stara vietā izmanto elektronu staru un kas atļauj panākt daudzkārt stiprākus palielinājumus nekā ar vissmalkākajiem parastā veida mikroskopiem. Elektronu mikroskops jau palīdzējis atrisināt daudzas pētniecības un rūpniecības problēmas. Elektroniskās ierīces var izmantot arī visāda veida skaitīšanas darbiem, piemēram, likt tām automatiski saskaitīt ražošanas procesā izgatavotos priekšmetus. Tās pēc vajadzības var arī savākt noteiktu priekšmetu skaitu no slīdošas lentes un novirzīt uz automatiskām saiņojamām mašīnām. Bez tam elektroniskās ierīces lieto metalla lējumu pārbaudei, jo tās spēj konstatēt ārēji neredzamus bojājumus un kļūmes lējuma masā. Vēl rūpniecībā nav pietiekami izmantotas īsa attāluma televīzijas iespējas, kas atļauj centrāli pārraudzīt liela uzņēmuma visattālākās nodaļas.

Lietpratēji noteikti pareģo, ka elektronisko ierīču izmantošana ražošanas procesa paātrināšanai, atvieglošanai un kontrolei ies stipri plašumā, atbrīvojot daļu cilvēka darba spēka. Ir pat izteikta doma, ka elektronu zinātnes pilniga izmantošana praktiskiem mērķiem spētu ātri un radikāli uzlabot Eiropas saimnieciskos apstākļus un vispār stipri pārveidot cilvēka dzīvi. Praktisku un sociālu apsvērumu dēļ gan vairāk ticams, ka šīs pārmaiņas var rasties tikai lēnām un pakāpeniski.

M. D.

Sievietes un mīlestība

Mīlestība virieša dzīvē ir lieta per se, sievietei tā ir visa dzīve.

Bairons

Sievietes ir mūsu bērnības balsts, mūsu jaunības prieks, mūsu vecuma mierinājums.

Aretino

Esmu pilns apbrīnas par to smalkumu un drošību spriedumā, ar kādu sievietes uzsver dažas atsevišķas lietas; bet bridi vēlāk es redzu, ka viņas cel stulbeni debesīs, ļauj sevi līdz asarām aizkustināt pliekanam virelim un smiekligu, afektētu izdarīšanos vērtē par nopietnu rakstura vilcienu. Tik lielu vientiesību es nesaprotu. Te jābūt spēkā kādam dabas likumam, ko es nepazīstu.

Stendals

Visas sievietes, arī tās bez gara, ir vissmalkākās zīmju izskaidrotājas un pravietiskas gaišreģes par lietām, kas tās tuvāk skar.

Žans Pauls

Pasaulē, kur viss svārstās, vajadzīgs stingrs punkts, uz kā balstīties. Šis punkts ir mājas pavards; bet pavards nav nekāds ciets akmens, kā ļaudis saka, bet gan sirds, pie tam sievietes sirds.

Žils Mišels

Drēbes skaistajam dzimumam ir tas, kas vīrietim domas; drēbju skapis ir bibliotēka, ģērbtuve — lasāmā istaba.

Žans Pauls

ATBILDES 30 GADU MODES PARĀDEI

1) 1915; 2) 1926; 3) 1928; 4) 1945; 5) 1939; 6) 1918; 7) 1927.

Vilciena

Vilciens, bremzēm čīkstot, strauji apstājās. No plauktiem nobira koferi. Ļaudis saļēca kājās.

„Konduktor, kas notiek?" spiedza kāda nervoza veca dāma.

„Nekas liels, kundze," pieklājīgi paskaidroja konduktors (apmēram 18?. reizi pēdējās 3 minūtes), „mēs tikai sabraucām govi."

„Vai tā bija uz sliedēm?" taujāja tālāk kundze.

„Nē," atteica konduktors, „mēs to noķērām plavā, kādus simts metrus šaipus mežiņa."

Seki (H. H. Manro)

VAĻĒJAIS LOGS

Hektora Hjū Manro (Hector Hugh Munro) izdomas un humora pilnas, bet bieži arī rūgti satīriskos pastāstus un noveles uzraksta par skaidru, koncentrētu stilu paraugiem. Bez apm. 4000 izdarbiem (grāmatu virsraksti: Reginald, Reginald in Russia, Beasts and Super-Beasts) Manro uzrakstījis vienu romānu, vēsturisku apcerējumu par Krievijas impēriju un daudz politisku rakstu. Viņš pēc izcelšanās ir skots, dzimis 1870. g. Burmā, vairākkārt apceļojis Eiropu, darbojies par žurnālistu Londonā, Balkānos, Krievijā un Francijā. Brīvprātīgi piedalījies pirmajā pasaules karā un krities 1916. g. Francijā.

„Krustmāte tūlīt nāks, Natla kungs," teica ļoti pašapzinīga, gadus piecpadsmit veca jaunkundze. „Starplaikā jums būs jālūko iztikt ar mani."

Fremtens Natls mēģināja izteikt dažus piekļājīgus vārdus, kas reizē glaimotu meitenei un nedarītu pāri gaidāmajai krustmātei. Klusībā viņš šobrīd vairāk kā jebkad šaubījās par to, vai šie formālie, gluži svešu ļaužu apciemojumi dos kādu labumu nervu kūrei, kas patlaban bija viņa galvenā rūpe.

„Zinu jau, kas notiks," māsa bija teikusi, kamēr viņš posās ceļā, lai aizlaistos lauku vientulībā, „tu tur ieraksies un neredzēsi nevienas dzīvas dvēseles un aiz garlaicības taviem nerviem klāsies vēl jaunāk. Iedošu tev līdzi vēstules iepazistināšanai ar visiem laudīm, ko tur pazīstu. Cik ateeros, daži bija it jauki cilvēki."

Fremtens nezināja, vai dāma, kam viņš tagad bija atnesis vienu no vēstulēm, piederēja jaukajai katēgorijai vai nē.

„Vai jums daudz paziņu šeit?" jautāja meitene, atzinusi, ka nu viņi bija pietiekami ilgi kopā klusējuši.

„Tikpat kā nevienas dvēseles," atteica Fremtens. „Mana māsa, zini, te pavadījusi kādu laiku mācītāja mājā, priekš četriem gadiem, un viņa man iedeva līdzi dažas iepazistināšanas vēstules."

Pēdējos vārdus viņš izteica ar skaidri nomanāmu nožēlu.

„Tad jūs īstenībā par krustmāti nekā nezināt?" uzstāja pašapzinīgā jaunkundze.

„Vienīgi vārdu un adresi," atzinās viesis. Viņš prātoja, vai Sepltena-kundze varētu būt atraitne jeb vīrai vēl bija vīrs. Kaut kas nenoteicams šai telpā it kā liecināja par viriešu kārtas iemītnieku.

„Viņas lielā traģēdija norisinājās priekš trim gadiem," meitene atsāka. „Tas iznāk pēc jūsu māsas aizbraukšanas."

„Traģēdija?" Fremtens atkārtoja. Šai mierīgajā lauku nostūrī traģēdijas lāga neiederējās.

„Jūs varbūt brīnāties, kāpēc mēs oktobra pēcpusdienā turam logu plaši atvērtu," teica meitene, pamādama pret augstu franču stila logu, kas vērās tieši mauriņā.

„Vēl ir diezgan silts," teica Fremtens, „bet vai šim logam kāds sakars ar traģēdiju?"

„Pa šo logu taisni šodien priekš trim gadiem izgāja viņas vīrs un abi jaunie brāļi, dodamies medībās. Tie nekad vairs neatgriezās. Šķērsodami purvu ceļā uz savu iemīļoto slokų šaušanas vietu, visi trīs nogrima nodevīgajā muklājā. Zini, vasara bija tad bijusi ļoti slapja, un citkārt drošas vietas bija kļuvušas bīstamas. Viņu miesas nav atrastas vēl šodien. Tas ir visbriesmīgākais." Te meitenes balss zaudēja pašapzinīgo piesitienu un sāka mazliet raustīties. „Nabaga krustmāte allaž domā, ka kādu dienu viņi atgriezīsies, viņi un mazais brūnais suns, kas pazuda līdz ar viņiem. Viņa domā, ka tie nāks pa šo logu, kā parasts. Tādēļ mēs turam logu vaļā katru pēcpusdienu, kamēr metas tumšs. Nabaga mīļā krustmāte, viņa man bieži stāstījusi, kā viņi aizgāja — viņas virs ar balto ūdensdrošo mēteli pār roku un Ronijs, viņas jaunākais brālis, dungodams dziesmu par Bertiju. Viņš vienmēr mēdza krustmāti ar to kaitināt, jo viņa arvien uztraucās, ka dziesma kritot viņai uz nerviem. Vai zināt, dažā klusā vakarā, tādā kā šis, man gandrīz rodas šermuļi, iedomājoties, ka viņi visi kopā varētu iesoļot pa šo logu —"

Viņa noskurinājās un apklusa. Fremtens jutās atvieglots, kad istabā žigli ienāca krustmāte, steidzīgi nomurminādama veselu gubu atvainošanās vārdu par savu kavēšanos.

„Ceru, ka Vera jums pakavēja laiku," viņa teica.

„Jā, viņa bija ļoti interesanta," Fremtens atbildēja.

„Ceru, ka jūs netraucē vaļējais logs," žirgti teica Septena kundze, „tūlīt pārnāks mans vīrs un brāļi no medībām, un viņi vienmēr nāk pa šo ceļu. Viņi šodien gāja uz slokām purvā, un manām nabaga gridsegām būs daudz ko ciest. Tādi jūs vīrieši esat, vai nē?"

Tā viņa priecīgi plāpāja par medībām un putnu retumu un izredzēm uz pilēm ziemā. Fremtenam tas šķita vienkārši drausmīgi. Viņš ar izmisumu, taču bez sevišķām sekmēm, mēģināja sarunu pievērst mazāk spokainām lietām. Viņš juta, ka namamāte tam velti tikai mazu daļiņu uzmanības, viņas acis pastāvīgi šaudījās viņam garām uz vaļējo logu un mauriņu aiz tā. Tā bija tiešām nelaimīga sagadīšanās, kas viņam bija likusi ierasties vizītē taisni šai traģiskajā gada dienā.

„Ārsti man ieteikuši pilnīgu mieru, izvairīšanos no uztraukuma un spēcīgākām fiziskām kustībām," teica Fremtens, ticēdams plaši izplatītajiem maldiem, ka svešinieki un pavirši paziņas kāri noklausās pēdējos sīkumus par citu slimībām un kaitēm, to cēloņiem un dziedēšanu.

„Par dīvainu jautājumu man ārsti nav vēl vienojušies," viņš turpināja.

„Ak nē?" Septena kundze teica balsi, kas vēl pēdējā brīdī aizstājusi žāvas. Tad viņa pēkšņi atplauka mundrā, sasprindzinātā uzmanībā, — taču ne pret Fremtena vārdiem.

„Beidzot viņi nāk!" viņa iesaucās. „Taisni laikā uz tēju. Bet vai es neteicu — notaskījušies līdz acīm!"

Fremtens noskurinājās un pavērsās pret meiteni, cerēdams sastapt līdzjūtīgas saprašanas skatienu. Meitene šausmās sastingušām acīm blenza uz vaļējo logu. Pēkšņā, neizteicamu bailu lēkmē, Fremtens apcirtās sēdeklī un lūkojās tai pašā virzienā.

Krēslai biezējot, trīs stāvi tuvojās pa mauriņu atvērtajam logam. Visi nesa padusē šautenes, bet vienam viram vēl plecos turējās balts mēteļis. Brūns šunelis noguris klimta viriešiem cieši uz papēžiem. Bez trokšņa viņi tuvojās mājai, un tad no tumšas izšāvās skarba jauka balss: „Ei, Bertija, māna Bertija!"

Fremtens mežonīgi sagrāba savu spieķi un cepuri. Priekšnama durvis, grantētā gatve un vārti paslīdēja garām, tikko pamanīti. Viņš bēga pa galvu, pa kaklu. Riteņbraucējam, kas brauca pretim pa ielu, bija jāiedrāžas žogā, lai izvairītos no citādi nenovēršamas sadursmes.

„Te nu mēs esam, mīļā," teica baltā mēteļa nesējs, ienākdams pa logu. „Dubļaini gan, bet vairums ir izžuvis. Kas tad tas tāds bija, kas tur aizlaidās, kamēr mēs nācām?"

„Ļoti dīvains cilvēks, kāds Natla kungs," teica Septena kundze. „Cita nekā nezināja, kā runāt par savu slimību, un nu aizmetās, nedz atvadījies, nedz aizbildinājies. Varētu gandrīz domāt, ka viņš redzējis spokus."

„Man šķiet, ka vainīgs bija suns," mierīgi teica meitene. „Viņš stāstīja, ka suņi viņā modinot šausmas. Reiz indiešu suņu bars Gangas krastos iedzinis viņu kādā kapsētā. Veselu nakti viņš pavadījis tikko izraktā kapā, un suņi virs viņa galvas kaukuši atņirgtiem zobiem un putainiem purniem. Tā jau katrs var pazaudēt nervus."

Sadomāt romānus uz vietas bija viņas speciālitāte.

Jauns alfabēts pārveido Ķīnas dzīvi

DŽEMSA JENA JAUNĀS RAKSTU ZĪMES ĻĀVUŠAS 2 GADOS 66 MILJONIEM ĶINIEŠU IEMĀCĪTIES LASĪT

Viens no apstākļiem, kas lielā mērā var mainīt Tālo austrumu kultūrālo un saimniecisko stāvokli, ir straujā analfabētisma samazināšanās Ķīnā. Saskaņā ar kādu Ķīnas informācijas ministrijas ziņojumu, pēdējos divos gados lasīt iemācījušies 55.980.000 ķiniešu. Ķīnas izglītības ministrija savukārt ziņo, ka šogad uzsākta pieccadu plāna realizēšana, kas paredz iemācīt lasīt 90 proc. no pārī palikušajiem 202 miljoniem analfabētu.

Šo pārmaiņu galvenais rosinātājs ir Amerikā izglītojies ķīnietis Džēmss Jens. Modernās ķiniešu rakstu valodas vēsture sākās pirmajā pasaules karā. Tajā laikā Džēmss Jens bija tikko beidzis Irinsetenas universitāti Savienotajās Valstīs, un viņu norīkoja darbā pie kāda ķiniešu darba bataljona Francijā, kas raka ierakumus un strādāja nocietinājumu darbos. Jena uzdevums bija rakstīt vēstules uz dzimteni un lasīt priekšā no mājām saņemtās. Šinī darbā viņš redzēja, cik daudz neizdevīgākā stāvoklī par viszemākām eiropiešu šķirām stāvēja viņa lasītnepratēji tautieši. Ķiniešu zemniekam vai amatniekam toreiz bija praktiski nelespējami iemācīties lasīt vai pat rakstīt, jo ķiniešu rakstu valodā ir vairāk par 10.000 zīmju, kas katra attēlo citu vārdu. Ir skaidrs, ka pat izglītotām personām šo zīmju pilnīga izmācīšanās sagādā lielas grūtības un prasa gadiem ilgas studijas.

Pēc kara beigām Jens atgriezās Ķīnā ar ciešu apņemšanos radīt saviem tautiešiem vienkāršotu rakstību. Šim nolūkam viņš ilgus gadus uzturējās pie zemniekiem un amatniekiem, piemērojās viņu dzīves veidam, mācījās pazīt vienkāršā ķiniešu dzīvi un domāšanu un klausījās un atzīmēja, kādus vārdus un jēdzienus šie laudis visvieglāk lietoja. Tā radās dziva ķiniešu rakstu valoda, pretēji klasiskajai, kurā daudzas rakstu zīmes bija tikai palikas no kādreiz augstās kultūras un ko ikdienas dzīvē vairs nelietoja. Ikdienas jēdzienu apzīmējumiem Džēmss Jens vēl pievienoja paša izgudrotās zīmes, kas attiecas uz daudzām modernās dzīves nozarēm.

Divdesmito gadu beigās Jenam jau bija pilnīgi izstrādāta sistēma. Lai to varētu sākt lietot, Jens kādā mazā pilsētiņā Pekinas tuvumā nodibināja skolu. Tur viņš skoloja turīgus ķiniešus, kam bija pietiekami uzņēmības kalpot saviem tautiešiem par brīvprātīgiem un neatalgotiem skolotājiem. Pēc vajadzīgo instrukciju saņemšanas jaunie skolotāji devās uz ciemiem, lai ieinteresētu tautas masas lasīšanā. Zemniekiem paskaidroja, cik daudzas reizes bagātāku ražu viņš iegūs, ja apstrādās zemi pēc jaunām metodēm, kas aprakstītas skrējlapās un laikrakstos. Parasti pietika nolasīt tikai vienu no daudzajiem lauksaimniecības ministrijas rakstiem, lai pierādītu sacītā patiesību. Lai pilnīgi neizglītotam ķinietim iemācītu Jena sistēmas 1200 rakstu zīmes, vajadzēja caurmērā 6 mēnešu laika.

Pēc neilga laika arī Cangkaišeks dzirdēja par Jena ideju un kļuva tās sajūsmināts piekritējs. Jenu iecēla par masu izglītības kustības vadītāju un sniedza viņam visāda veida pabalstu. Skolotāju skaits auga arvien straujāk. Kad Ķīnā iemaršēja japāņi, skolotāji aizgāja uz zemes iekšieni, lai tur turpinātu savu darbu. Laikrakstu metieni, salidzinot ar 450 miljonu lielo Ķīnas iedzīvotāju skaitu, lidz tam bija ļoti niecīgi. Lasītāju skaitam strauji pavairojoties, vairākkārtīgi piesauga arī laikrakstu tirāža. Visāda veida iespieduma darbu izplatība Ķīnā liecina, ka pavairosies neskaitāmu miljonu ķiniešu praktiskās zināšanas un līdz ar to arī viņu darba un dzīves standarts.

Z.

Anekdoti

Hipopotams

Kāda vecīga s... meklētāja jau ... gāku laiku nebi... ja devusi mier... zooloģiskā dār... zvēru uzrauga... uzmākdamās ... neskaitāmiem jau... tājumiem. Viņu pa... cietībai jau bi... pienācis gals.

„Vai šis hipopo... tams ir vīriešu vai sieviešu kārtas?" atkal atskanēja runīgās kund... jautājums.

„Kundzīt," mierīgā balsī atbildēj... uzraugs, „kam gan šī starpība v... rētu interesēt, ņemot otru hipop... tamu?"

Nepiemērota stunda

Viesnīcas istabā līdz vēlai nak... turpinājās trokšņaina kāršu spēle ... ar dūru sišanu galdā un visu, kā pi... nākas. Bet kaimiņš blakus istab... nevarēja aizmigt. Virs cietās, cietā... tad pieklauvēja pie sienas. Bet kār... šu spēlmaņi necēla ne ausi. Viņa pi... sita stiprāk. Atkal nekas. Sita v... un vēl. Tad pēkšņi viens no kār... spēlmaņiem iebrēcās:

„Vai jūs tur blakus paliksit mie... rīgs vai nē?! Atradīs laiku, kad kā... bildes pie sienām!"

Noasa šķirsts

Skolotājs Vilītim prasīja, kād... Noasa ņēmis savā šķirstā līdzi pa d... viem dzīvniekiem no katras sugas.

Vilītis atbildēja: „Tādēļ, ka vi... neticēja tai lietai par stārķi."

Dzīvokļu krīzes laikā

Jaunā kundze apskatīja piedāv... dzīvokli un nevarēja izšķirties, v... tas patīkšot vīram.

„Padomājiet labi, kundze," teic... dzīvokļa saimnieks, „ka šajos laik... daudz vieglāk dabūt jaunu vīru n... jaunu dzīvokli!"

Krustvārdu mīkla

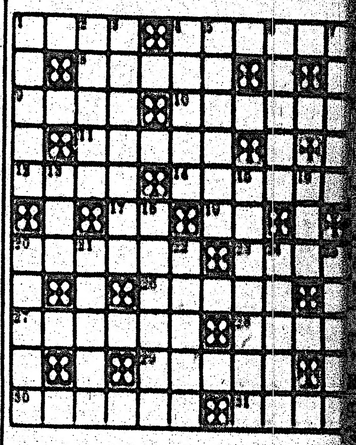

Limeniski: 1. Sausa zāle. 4. Kr... sotāja darba rīks. 8. Augļi. 9. La... viešu rakstnieks. 10. Dīvains. 1... Vāle. 12. Pūš. 14. Kontinents. 1... Elements. 19. Izsauciens. 20. De... 23. Cilvēces nelaime. 26. Cepuma. ... Pīt, savīt. 28. Balta, tīkama. 29. I... nīdēt. 30. Termiņa kāršu spēlē. ... Veca.

Stateniski: 1. Auduma. 2. Ietra... iespraugums. 3. Dzēriens. 4. Pīles... Diennvidvācijā. 5. Dzīvnieka. 6. Pu... 7. Vājš dzēriens. 13. Sievietes vā... 15. Vicas. 16. Jautājums. 18. Sa... Klusajā okeānā. 20. Būvapkalum... 21. Atkritumi. 22. Sprosti. 24. Pag... Latvijā. 25. Minerāla.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Limeniski: 1. Uzacis 6. Stāti 1... Pilēt. 11. Skiti. 12. Elks. 13. Spāre... 14. Nāsis. 16. Ilona. 17. Ea. 18. St... dala. 21. Abo. 23. Stabila. 26. ... (stroncijs). 27. Tartu. 28. Apavi. ... Areāls. 31. Osas. 32. Lelle. 33. Ege... 34. Asas. 35. Īkstis. — **Stateniski:** 1. Upenes. 2. Zilas. 3. Alka. 4. Cī... 5. It. 6. Skāla. 7. Tirole. 8. Atā... 9. Tisa. 11. Spidola. 15. Stabule. ... Abi. 20. Strēla. 22. Trisaa. 23. Sāre... 24. Atāls. 25. Apoga. 26. Svari. ... Tāla. 29. Asēt. 33. Ek!

Šis un tas par šo un to

KRAVATE ir vārds ar slaviskā izcelšanos un atvasināts no kroatu tautas nosaukuma. Kroati paši sevi vēl šobaltdien sauc par „hrvati", bet šī vārda vecākās formas esot charvati, chrovati, chrobati; iespējams, ka šai saknei ir sakars arī ar Karpatu kalnu nosaukumu. Kroats slaviski nozīmē apmēram: „kalna muguras (chrbet) apdzīvotājs". Šai nelielajai dienvidslavu ciltij bijusi diezgan izcila nozīme laikā, kad Eiropā iespiedās osmaņu vara. Kroatu jātniekus izmantoja par karapulku avangardiem un izlūkiem, tā radot vieglās kavalērijas ieroču šķiru. Kroati mēdza valkāt kaklā lakatu, kas priekšā bija sasprausts, karelvīļi —linu auduma, virsnieki — muslina vai zīda. 30 gadu kara laikā franču virsnieki šo paradumu pārnesa uz Franciju un Vāciju. Parīzē nodibināja jātnieku vienību, kurus nosauca par „cravates royaux (karaliskie kroati). Nokopēja arī kroatu kakla saiti un arī to nosauca par „cravate". 18. g. s. otrajā pusē tā kļuva par vispārēju viriešu apģērba piederumu, un vārds kravate kluva internacionāls. Italiski kakla saite saucas „cravatta" jeb „croatta". Kādā 1905. g. vācu amatnieku dziesmā ir runa par zemi Balkānos, kas nosaukta par „Krawattenland".

KĀDĀ BAVĀRIJAS AVĪZĒ parādījās sludinājums: pārdodams rakstāmgalds, bērnu ratiņi, gramofons un nikelētas skrituļkurpes. Pieteicās trīs interesenti: viens bija šo mantu īpašnieks, kam tās pirms pāris naktīm bija nozagtas, otrais — ormanis, kas paņēma līdzi mantas, un trešais — policists, kas paņēma līdzi zagli.

LIELĀKĀS SLŪŽAS pasaulē būs 360 metru garas un 33 metru platās galvenās slūžas jaunbūvējamā kanāli pie Sen Luisas, Misūri štatā. Ar šo 13 km garo kanāli un milzīgajām slūžam novērsīs pēdējo kuģniecības traucējumu Misisipi 1800 km garajā posmā no Lielajiem ezeriem līdz Meksikas līcim, apejot bīstamas krāces. Būvdarbus veiks 4 gados, un tie izmaksās 16,6 milj. dolaru.

LONDONAS BLEZU un recidivistu delegācija ieradās pie populārākā Londonas policijas tiesas priekšsēža, lai apsveiktu viņu arī no savas puses ar atlaišanu pensijā. Delegāti cildināja jubilāra taisnības izjūtu un uzdāvināja viņam sudraba cigarešu etviju ar ierakstu. Bet vēlāk viens no delegācijas locekļiem atkal paguva etviju paņemt līdzi, atstājot zīmīti, ka viņš to pievācis ne materiālās, bet piemiņas vērtības dēļ.

SORBONNAS UNIVERSITĀTE, Francijā, 20 valstu pārstāvji apspriedās par a jaunu zinātnes nozari „filmoloģiju", iztirzājot jautājumus, kāda ir filmu psiholoģiskā, fizioloģiskā vai pat patoloģiskā ietekme uz skatītāju, vai filmām ir sociālas funkcijas utt.

ASTOŅĀS VALODĀS perfektu runā, raksta un stenografē 21 gadu vecā Ellene Krēmere, amerikāņu joslas vācu zemju padomes . . . (hm . . . tulks viņa nav, tulce laikam nevarēs teikt, dolmečere nedrikst teikt). — tātad, teiksim, vācu zemju padomes darbiniece. Līdz 20 gadu vecumam viņa nekad vēl nebija atstājusi savu dzimto pilsētu Minčeni.

30 gadu modes parāde

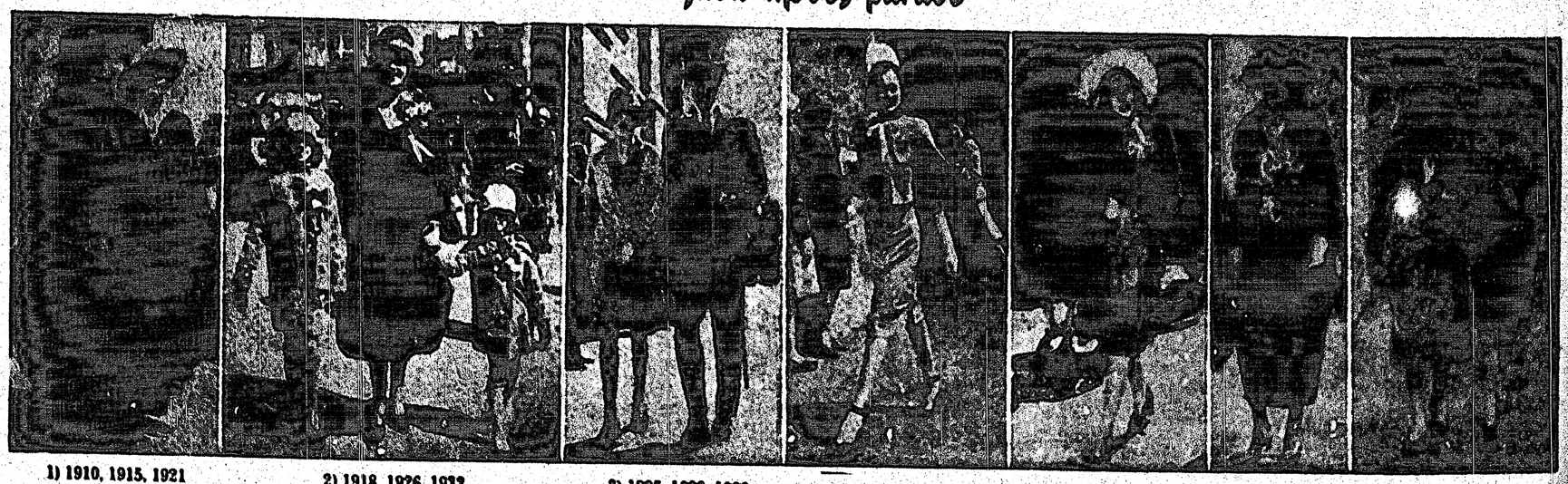

1) 1910, 1915, 1921 — 2) 1918, 1926, 1932 — 3) 1925, 1933, 1928 — 4) 1931, 1942, 1945 — 5) 1929, 1939, 1948 — 6) 1916, 1918, 1923 — 7) 1922, 1937, 1936

Septiņos attēlos redzamas septiņas dažādas aizgājušu gadu sievietes modes; lasītājiem atļauts atminēt, kurš no trim gada skaitļiem zem katra attēla ir pareizais. Atšķirpe starp vecāko un jaunāko uzņēmumu ir 30 gadu. Pareizās atbildes lapas otrā pusē.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Published twice weekly. Authorized by EUCOM HQ. Civil Affairs Division. 14-th July 1947, AG 383.7 GEC-AGO. Editor: Kārlis Baumanis. Printer: „Schwäbische Volksblatt". Günzburg/Donau Bürgermeister-Landmann-platz 1. Population to be served: 20.000.

LA...

Prasa 12 milj...
ASV gaisa spē...
Līdz 1952. gadam atombum... arī citām valstīm

VALDĪBA UZVARĒJUSI „PIRMO GĀJIENU" PAR...

Kaut gan debates ASV kongresā vēl turpinās, tās apstādas, pēc BBC ziņām, uzskatot, ka valdība par Maršala plānu jau uzvarējusi", jo esot paredzēts, ka ... stiprinās pirmdien 15 plāna mēnešiem pieprasīto ... bāšanu, bez grozījumiem. Reizē ar apspriedēm par ... gresa uzņemšanās arī ASV budžeta projektu nākamā ... gada, ko ieviedzis prezidents Trumens. Bez tam ... nepieciešamu ASV gaisa aizsardzības stiprināšanu, ... rēšu prezidenta iecelta ekspertu komisija.

Komisija atzinusi, ka ASV nākošo ... divi gados nepieciešami jāizdod ... 11 miljardi dolaru savas gaisa aiz... sardzības stiprināšanai, bet līdz ... 1952. gadam jāpabeidz ASV gaisa ... aizsardzošana, lai tie varētu at... vairīt iespējamus lielākus uzbruku... mus ar atomieročiem. Priekšlikumā ... ir arī jau šogad triskāršot sum... mas, kas budžetā paredzētas gaisa ... aizsardzības stiprināšanai. Esot ... pārveido ASV aviācija gan militārā ... tā, gan produkcijas plānos, gan arī ... militārās pētniecības un kontroles ... laukā.

Ziņojumā teikts, ka ASV jāpār... kārto atbrīvošanās uz jauniem stratē... ģiskiem principiem, vislielāko ... vērību veltot gaisa spēkiem. Esot ... nepieciešams' risks dibināt aiz... sardzības plānus uz pieņēmumu, ka ... ar citām valstīm līdz 1952. g. bei... gsies ne... lielāki daudzumi atom... ieroču. Komisija gan piekrītot ie... vērojumo militāru lietpratēju uzska... tam, ka jauna kara izcelšanās nav ... galvenā tikmēr, kamēr ASV būšot ... monopols atomieroču ziņā, bet ... tad, kad šis monopols būšot ... zudis, ASV būšot nepieciešami tik ... stipri gaisa spēki, lai tie varētu at... turēt viņus gaisa uzbrukumus viņu ... teritorijai.

Ziņojumu kopīgi izstrādājuši 151 ... militārs eksperts, kas starp citu ie... teicis pastiprināt ASV gaisa floti, lai ... tā būtu 18.000 lidmašīnu 1952. g. ... beigās. Pieprasīts pusmiljards do... lāru novecojušu lidmašīnu atvieto... šanai kā arī prasīts, lai pieņem no... vērtēta lidmašīnu produkcijas plā... na pēdējiem 5 gadiem. Intensīvāk ... kā līdz šim esot jāturpina pētīša... nas darbs, visvairāk lielu ātrumu ... sasniegšanai, un visiem pētījumiem ... jāiklūst militāri sargātiem noslē... pumiem.

Saskaņā projekts, ko prezidents ... Trumens iesniedzis kongresam, pa... redz nākošajam saimniecības gadam ... 43 miljardu dolaru ienākumus un ... 41 miljardu dolaru izdevumu. Ie... sniedzot kongresu ar šo projektu, ... Trumens norādījis, ka ASV vajadzē... tu izlīst vēl daudz vairāk naudas ... militāriem mērķiem, ja kongress ... nepieņemtu Maršala plānu. Tagad ... projekti militāriem izdevumiem pa... kopā 11,26 miljardi dolaru, ... tai skaitā atbalstīšanai 7 miljardi ... dolaru, to vidū 4 miljardi Eiropas ... atbrīvei, Ķīnai, Filipīnām utt. ... 5 miljardi Maršala plānam pie... rēķināti atsevišķi. Bez tam atsevišķi ... prasīti 674 miljoni atompētnieci... bas vajadzībām. Vispārīgos nodokļus Trumens pa... prasa samazināt par 3,2 miljar... diem dolaru, tā caurmērā samazinot ... ASV pilsoņu nodokļus par 40 dola... riem uz galvas, bet toties paredzēti ... lielāki ienākumi no nodokļiem, ku... ru pamā no uzņēmēju peļņas.

Ziņots, ka vislielāko pretestību ... kongresa un senāts izrādīs lielajiem ... ārvalstu atbalstīšanai, ... kuri esot grūti pateikt, kādi būs re... zultāti, kad jautājumu nobalsos.

Tā republikāņu partijas nozaroju... mi vēlētāji, ko pārstāv senātors ... Tafts, labi raksturo Tafta un viņa ... atbalstītāja Martina pareģojumi ... par kongresa sesijā sagaidāmiem ... rezultātiem. Pēc abu ... Maršala plāna jautājumā ... izredzes esot senātora Vandēn... bergs atrastvētajam projektam, kas ... atbilst valdības ieteiktajam ... variantam, kamēr Tafts ir par drastis... kiem programmas ierobežojumiem ... un samaksu apcirpšanu. Varot sa... gaidīt arī pieprasīto 30 miljonu do... lāru apvilkšanu „Amerikas balsij" — ... ASV oficiālu propagandas raidīju... mu.

Par ticamu Tafts uzskata Havajas ... gubernatora par ASV štatu, minimā... lu algu paaugstināšanu no 40 līdz ... 60 centiem stundā un valdības at...

rietu...

ORGANIZĒ PAL... IEVEST PALES... VIENOT...

„Jewish Ag... cer noorganizēt ... triju un sākumā ... kam būšot Tela... ka labprāt stāto...

„Newsweek" zi... dību, kas zināmā ... tumvalstu politiķu ... bažas, ka žīdu ēk... iedabūt Palestīnā ... komūnistu. Šī iem... notikusi šķelšanās ...

Rietumvalstu p... Vašingtonā un Lo... teresi vērojuši div... kuģus, kas pagāju... jās Melnā jūrā ar ... un jauniem nosa... Crescent" un „Pan... laiku gatavoti, lai ... žīdu bēgļu no Rum... rijas uz Palestīnu. ... lomātiskām sarunā... kuru dēļ kuģu izb... tie beidzot decembr... 11951 žīdu, kas liel... ļi neuzdrošinās...

Palestīnas ūdeņos ... gus, kas gribēja izla... kādei, sagaidīja vis... ļu kara kuģi, to vi... un tad notika brīnu... „Palestīnas jūras k... dījās, ka žīdu kuģi ... labprātīgi un pat p... saviem spēkiem dosi... atrodas žīdu internē...

„Newsweek" tagad... ka savādā rīcība iz... tiešām pavēlēm no „... kas nolēmusi vairāk ... legālu iecelošanu P... muma dēļ no valde... jaunākais loceklis b... karavīrs Moše Šnē, ... bijis žīdu armijas „... tājs un personīgi orga... nēto kuģu ekspedīciju. ... Viņš visu laiku piepr... vāk veicināt žīdu n... nu svētā zemē un ... žīdu organizācijas uz... karus ar Padomju S...